

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2000-2001

26 april 2001

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING EN WETENSCHAPSBELEID

Vraag om uitleg van de heer Mathieu Boutsen tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het inzetten van kinderen in schoolverband om zwerfafval op te ruimen

Vraag om uitleg van de heer Jan Laurys tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de pensioenen van het personeel van de Centra voor Leerlingenbegeleiding

Vraag om uitleg van de heer Lucien Suykens tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over plaatsgebrek in de opvangcentra van het gemeenschapsonderwijs

Vraag om uitleg van de heer Chris Vandenbroeke tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de inzetbaarheid van kleuteronderwijzers in het lager onderwijs

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over steeds meer scholen op de wachtlijst van de Dienst voor Infrastructuurwerken van het Gesubsidieerd Onderwijs (DIGO)

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het uitstel van de bekendmaking van de loonstudie over het onderwijs

Vraag om uitleg van de heer Chris Vandenbroeke tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de finalisatie en publicatie van het onderzoek naar de verloning in het onderwijs

Vraag om uitleg van mevrouw Veerle Heeren tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de mandaatsvergoedingen in het hoger onderwijs

Vraag om uitleg van mevrouw Hilde Claes tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het HIVA-onderzoek over onderwijs en sociale achterstelling

Vraag om uitleg van de heer Lucien Suykens tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de recente uitspraken van de Raad van State betreffende de beslechting van arbeidsconflicten en examenbetwistingen in het vrij gesubsidieerd onderwijs

Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid

Donderdag 26 april 2001

VOORZITTER : De heer Gilbert Vanleenhove

– *De vraag om uitleg wordt gehouden om 10.24 uur.*

Vraag om uitleg van de heer Mathieu Boutsen tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het inzetten van kinderen in schoolverband om zwerfafval op te ruimen

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Boutsen tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het inzetten van kinderen in schoolverband om zwerfafval op te ruimen.

De heer Boutsen heeft het woord.

De heer Mathieu Boutsen : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, in het begin van de lente wordt her en der in schoolverband zwerfafval geruimd, meestal op wegbermen en aan bosranden. Men wil daarmee de kinderen een ecologische houding aanleren. Dat is op zich een goede motivatie. We moeten echter ook rekening houden met de aard van het zwerfvuil. In het verleden werden wel eens drugsnaalden gevonden. Zoiets ligt niet altijd open en bloot op straat, maar is vaak in een stukje papier gewikkeld, zodat niet onmiddellijk te zien is wat er wordt opgeraapt.

Ik heb hierover een brief gestuurd naar de burgemeester van Maasmechelen, die me een antwoord stuurde, dat zij als volgt besloot : 'Ten slotte willen we benadrukken dat de scholen vrijwillig aan deze intercommunale actie deelnemen. Indien zij van mening zijn dat dit een onverantwoorde actie is, kunnen ze alsnog hun deelname annuleren.' De burgemeester schuift daarmee de verantwoordelijkheid door naar het onderwijs.

Mevrouw de minister, vindt u het geoorloofd dat de kinderen niet kunnen beschikken over dezelfde uitrusting als die van volwassen gemeentearbeiders, zoals prikstok en tang ? Vindt u het voldoende dat de kinderen worden uitgerust met een paar dunne rubberen handschoenen ? Die volstaan alleszins niet om hen veilig te stellen, en zijn meestal nog een stuk te groot ook. Vindt u het toelaatbaar dat ouders die aan de schooldirectie meedelen dat ze niet willen dat hun kinderen aan dit soort van acties deelnemen, te horen krijgen dat ze hun kinderen die dag maar niet naar school moeten sturen ? Bent u het ermee eens dat de scholen die verantwoordelijkheid nemen ?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, collega's, in functie van de eindtermen en ontwikkelingsdoelen inzake milieu-educatie komt het inderdaad voor dat kinderen in schoolverband worden ingezet om afval te ruimen. Dat gebruik is zelfs nogal wijd verbreid. Scholen beschikken bij de realisatie van de eindtermen over een ruime autonomie, zodat de invulling op heel diverse manieren kan gebeuren.

Het milieu is van primordiaal belang voor de leefkwaliteit van de mens. U hebt het eigenlijke doel ook onderschreven. Het hoeft inderdaad geen betoog dat milieu-educatie in zijn veelheid van vormen een plaats verdient in elke school, onder andere ter ontwikkeling van een kritische houding ten aanzien van het eigen gedrag en dat van de medemens, en met het behoud of de realisatie van een duurzaam milieu als doel.

Uw bezorgdheid gaat uit naar het risico dat bijvoorbeeld ook drugsnaalden gevonden kunnen worden, en dat die wel eens afkomstig zouden kunnen zijn van drugsspuitende aidspatiënten. Ter preventie stelt u voor om de kinderen dezelfde uitrus-

Vanderpoorten

ting te geven als de volwassen gemeentearbeiders, namelijk een prikstok en een tang, in plaats van een paar rubberen handschoenen die een paar maten te groot zijn. Ik zou het echter graag overlaten aan het opvoedkundig oordeel van de onderwijsinstellingen zelf of ze zulk materiaal nodig achten. De grootte van het risico hangt immers af van een aantal factoren, waaronder de plaats waar er geruimd wordt, de frequentie waarmee zulke acties ondernomen worden, de leeftijd van de deelnemende kinderen, enzovoort. Ik reken daarbij op een realistische risicoanalyse door de verantwoordelijken.

Verder sluiten de voorgestelde preventiemiddelen niet elk risico op aidsbesmetting via een drugsnaald uit. Een kind kan ook ten val komen en zich daarbij prikken. Bovendien brengt ook het gebruik van prikstokken nieuwe risico's met zich mee. Kinderen kunnen elkaar plagen en elkaar daarbij al dan niet opzettelijk pijn doen of kwetsen. Vooral kinderen op lagerschoolleeftijd zien zulk materiaal niet altijd als functioneel, en beschouwen het vaak als speeltuigen. Zo kunnen zich weer andere problemen voordoen.

Ik wil hiermee de problematiek niet ridiculiseren. Het is immers inderdaad een belangrijke aangelegenheid. De scholen vervullen echter een belangrijke opvoedkundige taak, naast de ouders en eventueel andere maatschappelijke actoren. Het is in eerste instantie aan hen om de risico's in te schatten. Een deel van de opvoedkundige taak bestaat er trouwens in de kinderen te wapenen tegen de risico's van de huidige maatschappij, zoals ook de drugs-, aids- en milieuproblematiek. Alleen zou ik dat wapenen niet al te letterlijk opvatten. We kunnen ons immers afvragen hoever we daarin moeten gaan.

De scholen hebben in de eerste plaats de opdracht om de kinderen bewust te maken van zulke risico's, opdat ze zelf de nodige efficiënte mechanismen zouden aanleren om aan al die gevaren het hoofd te bieden. Dat vraagt echter een proces van zelfontplooiing waarin de allerkleinsten natuurlijk nog niet het vereiste niveau halen. Ze staan dan ook onder deskundige begeleiding van de kleuterleider, -leidster of leerkracht. Dat betekent evenwel niet dat bij oudere kinderen niet de nodige waakzaamheid aan de dag moet worden gelegd.

Het bewustwordingsproces sluit echter niet uit dat ook de nodige voorzorgsmaatregelen genomen moeten worden. Ik zal dan ook niet nalaten de

scholen via hun directies te attenderen op de te nemen maatregelen. Ik neem echter aan dat de onderwijsinstelling zelf het best geplaatst is om de opportuniteit ervan te beoordelen.

In antwoord op uw andere vraag, wil ik stellen dat de leerkracht tijdens de schooluren op stap mag gaan met de leerlingen. De buitenschoolse activiteiten moeten wel passen in het pedagogisch project van de school of het centrum. Ze moeten een onderwijzend en opvoedend karakter hebben en de afwerking van het leerplan garanderen. De leerlingen zijn dan ook in principe verplicht om aan zulke activiteiten deel te nemen, voor zover het niet gaat om activiteiten extra muros, waarvoor een andere regeling geldt. Het streefdoel is dat alle leerlingen deelnemen. Deze activiteiten maken immers deel uit van het leerprogramma, en zijn meestal ook leerrijk, al was het maar omdat men niet alles even duidelijk aan jongeren kan doorgeven binnen de vier muren van een klaslokaal.

Samenvattend meen ik dat de problematiek niet overdreven mag worden, maar dat er ook niet onachtzaam mee mag worden omgesprongen. Ik zal nogmaals de schooldirecties attenderen op de voorzorgsmaatregelen die zij eventueel moeten nemen, voor het geval zulke acties toch tot problemen zouden kunnen leiden.

De voorzitter : De heer Boutsen heeft het woord.

De heer Mathieu Boutsen : Mevrouw de minister, ik heb geen duidelijk antwoord gekregen op de vraag of de schooldirectie voor alternatieve opvang moet zorgen als ouders weigeren hun kinderen aan dergelijke activiteiten te laten deelnemen.

Minister Marleen Vanderpoorten : Als de school zo'n activiteit organiseert, maakt die in principe deel uit van het leerprogramma. Het is niet de bedoeling zomaar iets te organiseren, en men zal dat ook niet doen. Aangezien de activiteit dus normaal gezien tot het leerprogramma behoort, worden alle leerlingen geacht eraan deel te nemen. De zaken liggen anders voor de uitgebreidere extra-murosactiviteiten. In de volgende maanden zullen we daarvoor een regeling uitwerken, waarin zal worden opgenomen dat in het schoolreglement regels moeten worden vastgelegd voor dit soort activiteiten. Het schoolreglement moet worden opgesteld in samspraak met de ouders.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Jan Laurys tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de pensioenen van het personeel van de Centra voor Leerlingenbegeleiding

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Laurys tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de pensioenen van het personeel van de Centra voor Leerlingenbegeleiding.

De heer Laurys heeft het woord.

De heer Jan Laurys : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, op 1 december 1998 werd het decreet over de Centra voor Leerlingenbegeleiding goedgekeurd. Het personeel van de CLB's valt onder de bevoegdheid van het ministerie van Onderwijs. Volgens ons is een logisch gevolg daarvan dat op dit personeel het onderwijsstatuut van toepassing is, met inbegrip van het sociaal statuut.

Tot de Schoolpactwet van 1959 werden deze personeelsleden beschouwd als onderwijzers, en werd hun pensioen berekend op basis van 1/55ste. Vanaf de PMS-wet van 1 april 1960 zijn ze gelijkgeschakeld met openbare ambtenaren, en werd hun pensioen berekend op basis van 1/60ste per dienstjaar. Men zou denken dat hun pensioen sinds het decreet van 1 december 1998 opnieuw wordt berekend op basis van 1/55ste, de basistantième voor de onderwijsdiensten.

De pensioenberekening is een federale bevoegdheid. We hebben deze vraag daarom ook in het federale parlement gesteld aan de heer Vandembroucke, federaal minister van Sociale Zaken en Pensioenen. Hij wilde niet ingaan op ons verzoek. Volgens hem is het niet omdat het statuut van deze mensen verandert, dat ook hun pensioenberekening moet worden aangepast. De berekening op basis van 1/55ste is voorbehouden voor de personeelsleden die met een lesopdracht zijn belast. De personeelsleden van de CLB's hebben een andere opdracht. Aangezien hun taak niet is veranderd, blijft hun pensioenberekening ongewijzigd. Federaal minister Vandembroucke zei verder dat een aanpassing van de pensioenberekening van het CLB-personeel een discriminatie zou betekenen van het Franstalig personeel. Daar zijn de PMS-centra immers blijven bestaan. Het kan niet dat binnen één federaal ministerie twee soorten pensioenen worden betaald.

Wie het antwoord van minister Vandembroucke aandachtig leest, begrijpt echter dat het mogelijk is om het personeel van de CLB's een hoger pensioen te geven, mits de Vlaamse regering daarvoor vragende partij is en bereid is om dat te betalen. Zoiets is al gebeurd voor andere categorieën van personeel. Als de Vlaamse regering bereid is om het verschil bij te passen, is er voor de federale regering geen sprake van discriminatie. Het is dus de Vlaamse regering die nu moet oordelen of de taakinhoud van het personeel van de CLB's een pensioenberekening op basis van 1/55ste verantwoordt.

Mevrouw de minister, bent u het ermee eens dat het sociaal statuut van het onderwijspersoneel van toepassing is op het CLB-personeel, aangezien dit laatste onder de bevoegdheid valt van het ministerie van Onderwijs ? Is de Vlaamse regering vragende partij om de pensioenberekening van deze personeelsleden aan te passen en het verschil bij te passen ? Volgens minister Vandembroucke gaat het om een verhoging van 9,09 percent van de pensioenlast.

De voorzitter : De heer Moreau heeft het woord.

De heer André Moreau : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, minister Vandembroucke zei dat een aanpassing van de pensioenberekening van het CLB-personeel een discriminatie inhoudt van de personeelsleden van het Franstalig onderwijs. Ik vraag me echter af wat minister Vandembroucke vindt van de lonen in het Franstalig onderwijs. Volgens mij liggen de lonen daar hoger dan in het Nederlandstalig onderwijs. Wat moeten we daar dan van denken ?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer Laurys, u zegt dat door het decreet van 1 december 1998 de personeelsleden van de CLB's sinds 1 september 2000 tot de bevoegdheid van het ministerie van Onderwijs behoren. Ik wijs erop dat dit daarvoor al gold voor het personeel van de PMS-centra. Sinds hun oprichting in 1960 is het ministerie van Onderwijs bevoegd voor deze centra. Dat heeft echter niet geleid tot een gelijkgeschakeling van de pensioenregeling van de personeelsleden van deze centra met die van het onderwijzend personeel. Ook andere personeelscategorieën in het onderwijs verkeren in deze situatie, bijvoorbeeld het administratief personeel.

Vanderpoorten

De pensioenen van het personeel van de gefinancierde PMS-centra vallen onder de algemene pensioenregeling voor het openbaar ambt, en die van het personeel van de gesubsidieerde centra worden geregeld volgens de wet van 31 juli 1963 betreffende het pensioen der leden van het personeel van de diensten voor school- en beroepsoriëntering en van de PMS-centra die een weddetoelage van het rijk ontvangen. Ik heb begrip voor de vraag van de personeelsleden van de CLB's om hun pensioenen af te stemmen op de bijzondere regeling die geldt voor het onderwijs. Dit behoort evenwel tot de bevoegdheid van de federale minister van Sociale Zaken. Zoals u zelf zei, is minister Vandenbroucke niet geneigd om de huidige toestand te wijzigen zonder dat de taakhoud van de betrokken personeelsleden fundamenteel wordt aangepast. Dat is mij ook duidelijk geworden uit contacten tussen mijn kabinet en dat van minister Vandenbroucke.

Ik heb geen enkel bezwaar tegen een wijziging van de federale wetgeving, maar de meerkost daarvan mag niet alleen ten laste van de Vlaamse overheid komen. De pensioenregelgeving is overduidelijk een federale aangelegenheid. De budgettaire verantwoordelijkheid ervoor moet dan ook volledig door de federale overheid worden gedragen. Als we de regels willen aanpassen, moeten er fundamentele veranderingen komen. Dat is een heel andere discussie. Zolang deze aangelegenheid federale materie blijft, ben ik niet geneigd om zelf bij te springen.

De voorzitter : De heer Laurys heeft het woord.

De heer Jan Laurys : Mevrouw de minister, er is destijds tijdens de onderhandelingen over het statuut en de pensioenregeling gesproken. Er zouden bepaalde toezeggingen zijn gedaan. Vandaar dat het personeel deze vraag blijft stellen. De pensioenregeling is inderdaad een federale materie, maar het statuut van het onderwijspersoneel is een Vlaamse aangelegenheid. Als men van oordeel zou zijn dat de pensioenregeling van het personeel in kwestie moet veranderen, kan de Vlaamse regering dat effectief doen en eventueel het verschil bijpassen. Ik heb echter begrepen dat u dat niet van plan bent.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Lucien Suykens tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over plaatsgebrek in de opvangcentra van het gemeenschapsonderwijs

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Suykens tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over plaatsgebrek in de opvangcentra van het gemeenschapsonderwijs.

De heer Suykens heeft het woord.

De heer Lucien Suykens : Mevrouw de minister, wij vernemen dat in het Medisch-Pedagogisch Instituut van het Gemeenschapsonderwijs in Gent 227 kinderen tussen 3 en 12 jaar school lopen. Die kinderen hebben emotionele, karakteriële of gedragsstoornissen en in sommige gevallen zelfs een combinatie van twee of drie van die problemen. Een tachtigtal van die kinderen verblijven in het internaat, maar een groot aantal onder hen kan evenmin in het weekend of in de vakantie naar huis gaan. Dit komt ofwel omdat hun ouders de problemen zelfs niet voor een korte periode aankunnen, ofwel omdat de kinderen geplaatst werden door de jeugdrechter of door een comité voor bijzondere jeugdzorg.

In het verleden konden leerlingen ook terecht in de opvangcentra van het gemeenschapsonderwijs in Koksijde, De Haan en Leopoldsburg. Nu blijkt dit niet meer mogelijk te zijn omdat die centra overvol zitten. De aanvraag voor een vierde centrum raakt maar niet van de grond. Daar komt nog bij dat een centrum tijdens de vakanties minimum 20 kinderen moet kunnen opvangen en tijdens het schooljaar voor 80 percent bezet zou moeten zijn.

Het is goed dat men in het Vlaamse onderwijs veel personeelsleden vindt die hun vrije tijd opofferen ten bate van hun leerlingen, maar er zijn toch wel grenzen aan wat men van dat onderwijzend en opvoedend hulppersoneel mag verwachten. Men kan er ook niet van uitgaan dat de personeelsleden van het MPI in Gent tijdens de grote vakantie hetzelfde zullen doen als tijdens de paasvakantie. Een dertigtal leerkrachten en opvoeders zorgden daar in een beurtrol voor meer dan twintig internen die nergens anders terecht konden.

Mevrouw de minister, ik vraag u het nodige te doen opdat er snel een opvangcentrum zou bijkomen, zodat er ook in dit kader een werkdrukverlaging van die groep personeelsleden kan worden bereikt. Als dit niet kan op korte termijn, vraag ik dat

Suykens

de capaciteit van de bestaande centra optimaal wordt benut.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Het plaatsgebrek in de opvangcentra is mij bekend, en is mij in de voorbije weken nog heel duidelijk gesignaleerd via verschillende wegen en meer bepaald ook rechtstreeks vanuit Gent. Het gemeenschapsonderwijs meldt al langer dat de huidige capaciteit aan bedden onvoldoende is om alle leerlingen van het gemeenschapsonderwijs met de gedrags- en andere stoornissen op te vangen. Ook bij de dossierbehandeling van de bestaande centra werd in het verleden al vastgesteld dat er gemiddeld meer internen zijn dan erkende bedden.

Van enkele internaten van het gemeenschapsonderwijs zijn ons initiatieven bekend om een bijkomend centrum op te richten waarnaar de heer Suykens verwijst. Maar tot vrij recent kon noch het gemeenschapsonderwijs, noch een van de initiatiefnemende internaten de precieze opvangnood met cijfers en documenten staven. Deze cijfers en documenten zijn noodzakelijk voor de erkenning van een nieuw centrum of het toekennen van bijkomende bedden aan de bestaande opvangcentra.

Het is mij ook bekend dat het MPI van het gemeenschapsonderwijs te Gent gedurende de paasvakantie met vrijwilligers een aantal jongeren heeft opgevangen die geen plaats vonden in de bestaande opvangcentra. Er zijn voor de paasvakantie contacten geweest tussen de directie van het MPI en mijn medewerkers, en ook ik kan de inzet van de betrokken mensen zeker appreciëren. De vraag is uiteraard hoe ver dit nog mag gaan.

Momenteel zijn er twee officiële vragen vanuit het gemeenschapsonderwijs. Gent vraagt om een bijkomend centrum te mogen programmeren, en het gemeenschapsonderwijs zelf vraagt om de bestaande centra een uitbreiding van hun capaciteit toe te kennen. Beide aanvragen worden momenteel op hun haalbaarheid onderzocht. Waarschijnlijk is de uitbreiding van de bestaande capaciteit op korte termijn de meest haalbare en de meest verkieslijke, aangezien de overbezetting spijtig genoeg tijdens de eerstvolgende vakantie wellicht zal terugkeren. Op termijn kan dan, op basis van de bezetting van de bijgekomen bedden, onderzocht worden waar in Vlaanderen een vierde centrum kan worden opgericht.

Er moet uiteraard zo vlug mogelijk een einde komen aan deze problemen. Daar zijn natuurlijk middelen voor nodig. We streven ernaar om de volgende weken tot een conclusie te komen in dit dossier.

De voorzitter : De heer Suykens heeft het woord.

De heer Lucien Suykens : Ik wil de minister bedanken voor haar antwoord.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Chris Vandenbroeke tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de inzetbaarheid van kleuteronderwijzers in het lager onderwijs

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Vandenbroeke tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de inzetbaarheid van kleuteronderwijzers in het lager onderwijs.

De heer Vandenbroeke heeft het woord.

De heer Chris Vandenbroeke : Mevrouw de minister, collega's, enkele weken geleden heb ik een vraag gesteld over het feit dat een job in het onderwijs in toenemende mate een knelpuntberoep aan het worden is. Ik heb toen enkele prognoses ontwikkeld tot en met het jaar 2010. Daarbij heb ik ook gesteld dat dit spanningsveld vooral vanaf 2004-2005 zeer acuut zou worden. Uit uw antwoord, mevrouw de minister, heb ik toen begrepen dat u niet meeging met mijn prognose tot 2010, maar wel tot het einde van de zittingsperiode in 2004. Voor deze relatief korte periode blijkt reeds dat de spanningsvelden vrij acuut worden, zij het op het ene niveau veel meer dan op het andere.

Ik ga uit van een Frans gezegde uit de late negentiende eeuw 'gouverner, c'est prévoir', dat mijn inziens een belangrijke politieke spelregel is. Men heeft absoluut nood aan prognoses die aandacht schenken aan de eventuele troeven en mogelijke pijnpunten. Maar aan politiek doen betekent ook 'gouverner, c'est décider', en hierin volg ik u, mevrouw de minister. Ik wil niet vooruitlopen en die prognose doortrekken tot 2010, maar ook nu al zijn er acute pijnpunten in het basisonderwijs. U moet dus beslissen. Uit uw eerdere tussenkomst heb ik

Vandenbroeke

onthouden dat u vooral dacht aan het remediëren van twee elementen : de inzetbaarheid van kleuteronderwijzers en -onderwijzeressen in het basisonderwijs en een dringende toename van de instroom in de lerarenopleiding. U zou in het najaar zorgen voor een passende campagne inzake het imago van het beroep van leerkracht.

De voorbije dagen is daar een derde idee bijgekomen. U denkt eraan om de laatstejaars uit de normaalscholen gedurende maximaal twee maand als stagiair te laten optreden in het basisonderwijs. Ik had uiteraard nog geen weet van dit voorstel toen ik mijn vraag stelde, maar ik blijf hoe dan ook bezorgd. Een van mijn gevleugelde uitspraken die ik in de voorbije jaren reeds meermaals heb geuit, luidt : 'een kind wordt gemaakt tussen zijn nulde en twaalfde levensjaar'. Ik voeg er altijd aan toe dat men er evenzeer voor moet zorgen dat de universiteitsdocenten heel slimme mensen zijn. In het secundair onderwijs kent men uiteraard ook specifieke problemen. De tienerjaren zijn een moeilijke leeftijd. Men moet die jonge mensen op de rails houden.

Maar het cruciale punt ligt tussen het nulde en het twaalfde levensjaar en in het bijzonder in het eerste studiejaar. Dit blijkt nu eens te meer uit de analyse die gemaakt werd door professor Nicaise van het HIVA. De reden van veel falen op die leeftijd is sociaal gekleurd : tot 25 percent als de vader werkloos is en 20 à 25 percent als de moeder slechts lager onderwijs heeft gevolgd. Niet alleen vanuit sociaal oogpunt, maar algemeen, blijkt hoe levensbelangrijk het eerste studiejaar is. De kinderen moeten leren lezen en schrijven, en ofwel kunnen ze volgen ofwel niet.

Aangezien het eerste studiejaar zo ontzettend belangrijk is, zou ik met een drietal punctuele vragen willen afronden. Is het aanvaardbaar dat kleuteronderwijzers zonder een aanvullende opleiding in het basisonderwijs terecht komen ? Komen de kleuteronderwijzers in dit geval onverkort in alle klassen terecht ? Moeten zij bijgevolg ook lesgeven in het levensbelangrijke eerste en tweede leerjaar ? Beschikken kleuteronderwijzers die meteen in het eerste leerjaar worden ingezet wel over de nodige competentie en vaardigheden om de noodzakelijke lees- en schrijfvaardigheden optimaal over te brengen ?

De voorzitter : De heer Ramon heeft het woord.

De heer Frans Ramon : Mijnheer de voorzitter, ik zou even een ander element in de discussie willen benadrukken. Indien kleuteronderwijzers in lagere scholen worden ingezet, lijkt het me belangrijk dat de directeurs bijzondere aandacht aan deze leerkrachten schenken.

Ze moeten zich niet enkel op de competenties concentreren. Ze moeten ook oog hebben voor de manier waarop de kleuteronderwijzers in het team functioneren. Ik ben er me tevens van bewust dat zich in de klassen zelf vaak ook heel wat problemen kunnen stellen. Een betere coaching van de directeurs dringt zich dan ook op.

Mevrouw de minister, voorziet u in een betere begeleiding van de directeurs die moeten omgaan met personeel dat niet rechtstreeks geschoold is voor de opdracht dat het moet vervullen ? Aangezien ik beseft dat het hier om een heel andere vraag gaat, hoef ik vandaag nog geen antwoord op deze vraag te krijgen.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, ik zal mijn antwoord in twee delen opsplitsen. Allereerst zal ik de huidige situatie even toelichten. In dit kader zal ik tevens de initiële vragen van de heer Vandenbroeke beantwoorden. Daarna wil ik toch even dieper ingaan op de stagevoorstellen van de laatste dagen. Mijns inziens gaat het hier immers om een zeer belangrijk onderwerp.

De heer Vandenbroeke heeft gevraagd of het aanvaardbaar is dat kleuteronderwijzers zonder aanvullende opleiding in het lager onderwijs worden ingezet. Het is uiteraard de voornaamste bekommernis van de onderwijsverhouding om kwalitatief goed onderwijs te blijven garanderen. Om dit kwalitatief onderwijs te verwezenlijken, legt de overheid een aantal minimale contouren vast. Het onderwijs moet binnen die contouren worden gerealiseerd. De eindtermen, de doorlichtingen, de vereisten en de voldoende geachte bekwaamheidsbewijzen spelen in dit verband zeker een belangrijke rol.

Na onderhandelingen met de bevoegde instanties zijn de ambten door een besluit van de Vlaamse regering vastgelegd en ingedeeld. Bij gebrek aan onderwijzers wordt het bekwaamheidsbewijs van een kleuteronderwijzer zelfs zonder een aanvullende opleiding beschouwd als een voldoende geacht bekwaamheidsbewijs om als onderwijzer in het lager onderwijs te functioneren. Deze regeling bestaat al een aantal jaren. Zolang er in het lager onderwijs

Vanderpoorten

geen tekorten zijn, doet deze situatie zich uiteraard niet voor. De situatie is nu evenwel heel anders dan een aantal jaren geleden.

Gelet op de continuïteit in het basisonderwijs is het evident dat kleuteronderwijzers en onderwijzers in het lager onderwijs op de hoogte zijn van wat er op de beide niveaus gebeurt. De ontwikkelingsdoelen, de eindtermen en de leerplannen zijn opgesteld om deze continuïteit te realiseren. Als in de kleuterschool bijvoorbeeld aandacht wordt besteed aan de reken- en leesvoorwaarden, aan het voorbereidend schrijven, aan de groei van het getalbegrip of aan de taalopvoeding, dan gebeurt dit met het oog op de continuïteit van deze vaardigheden in de lagere school. Het is dan ook noodzakelijk dat men in de lagere school weet op welke kennis met precies kan voortbouwen.

De tweede vraag van de heer Vandenbroeke was of de kleuteronderwijzers onverkort in alle klassen terecht komen. Bijna alle Europese landen kampen met een lerarentekort. Voor het basisonderwijs komt dit zelfs neer op een aanzienlijk tekort aan leerkrachten. Heel wat kleuteronderwijzers blijven evenwel inzetbaar. De heer Vandenbroeke stelt zich vragen bij de opportuniteit van het inzetten van kleuteronderwijzers. Ik ga echter uit van een aantal noodscenario's die in periodes van acute schaarste een tijdelijke oplossing kunnen bieden. Dat kinderen gedurende een lange periode zonder leerkracht zitten, is voor de kwaliteit van het onderwijs wellicht nog veel slechter dan het inzetten van kleuteronderwijzers. Ik blijf er principieel van uitgaan dat kleuteronderwijzers over de nodige pedagogische bekwaamheden dienen te beschikken om in het lager onderwijs te kunnen functioneren. Dit betekent dat een adequate en doelgerichte opleiding voor elk onderwijsniveau van primordiaal belang blijft.

Een kleuteronderwijzer kan zonder bijkomende voorwaarden in alle klassen van het lager onderwijs terecht. Dit betekent dat hij ook les mag geven in het eerste en het tweede leerjaar. Een kleuteronderwijzer kan tevens fungeren als directeur van een basisschool. Enkel in het gemeenschapsonderwijs, waar het volgen van een aantal modules verplicht is, zijn hier bijkomende voorwaarden aan verbonden. Ten slotte worden kleuteronderwijzers toegelaten tot de selectieproeven voor de werfreserve van inspecteurs voor het basisonderwijs. De ervaring leert dat kleuteronderwijzers vrij goed functioneren in het eerste leerjaar. De pedagogisch-didactische uitgangspunten voor die leerlin-

gengroep sluiten immers het best aan bij hun eigen basisopleiding.

Men kan bovendien niet stellen dat de inschakeling in het eerste of het tweede leerjaar moeilijker zou zijn dan in andere, oudere leerlingengroepen. De problemen zijn anders, en hebben meer te maken met de sociaal-emotionele aanpak, de zogenaamde dynamisch-affectieve doelstellingen, dan met de verwerking van leerinhouden, de zogenaamde cognitieve doelstellingen. De problemen zijn niet groter of kleiner in de verschillende graden van het lager onderwijs.

De derde vraag van de heer Vandenbroeke was of de kleuteronderwijzers na hun basisopleiding van drie jaar over de nodige competenties beschikken om de noodzakelijke lees- en schrijfvaardigheden optimaal over te brengen. Sinds de invoering van de vernieuwde lerarenopleiding is een gemeenschappelijke stam van 45 studiepunten ingebouwd in de initiële opleiding van de kleuteronderwijzers en de onderwijzers van het lager onderwijs. Zo bevatten de beide opleidingen dezelfde training in communicatieve en agogische vaardigheden. Het begeleiden van leerprocessen in de twee eerste leerjaren van het lager onderwijs is in de opleiding kleuteronderwijs reeds degelijk onderbouwd. Dit betekent dat de kleuteronderwijzers weinig bijkomende vorming nodig hebben om aan dit programma gedeelte uit de opleiding voor de leerkrachten lager onderwijs te voldoen.

Het behoort tot de autonomie van de scholen om een kleuteronderwijzer die een opdracht in het lager onderwijs vervult in te schakelen in de leerlingengroep waar dit pedagogisch-didactisch het meest verantwoord wordt geacht. Ten aanzien van de beginnende kleuteronderwijzer met een opdracht in het lager onderwijs behoort het tot de opdracht van de directie om de kwaliteit van het geboden onderwijs en de opvoeding van de kinderen op te volgen. De directie moet toezicht houden op het opvolgen van de leerplannen, van de lesroosters en van de gemaakte afspraken. De directie moet tevens de leerkrachten opvolgen, begeleiden, evalueren en de nodige feedback geven door middel van klasbezoeken. Om een goede toepassing van de zorgverbreding en de zorgbreedte te garanderen moet de directie bovendien waken over het functioneren van de betrokken kleuteronderwijzer in het leerkrachtenteam.

Wat de inzetbaarheid van kleuteronderwijzers in het lager onderwijs betreft, is een grote verantwoordelijkheid weggelegd voor de schoolbesturen en voor de directies. Wanneer dergelijke leerkrach-

Vanderpoorten

ten met een voldoende geachte bekwaamheid zich aanbieden, zal de opvang door de directie en door de andere leerkrachten een bepalende rol spelen. Bij het zoeken naar een zo optimaal mogelijke inschakeling van de betrokkenen dient de directie rekening te houden met de eigen noden en met de persoon van de nieuwkomer.

De kern van het probleem wordt uiteraard gevormd door het tekort aan onderwijzers. Ik heb in het verleden reeds gesteld dat het mijn bedoeling is om de instroom in de lerarenopleidingen te vergroten. Vorig jaar is die instroom trouwens al gestegen. Aangezien zich in dit verband een aantal problemen schijnen te stellen, moeten we tegelijkertijd echter waken over de kwaliteit van de instroom. De voorbije weken hebben we geprobeerd om een aantal maatregelen te treffen die het mogelijk moeten maken om een campagne met een redelijke kans op succes te voeren om studenten voor de lerarenopleidingen te werven.

De afronding van de besprekingen van CAO VI was op een bepaald ogenblik absoluut noodzakelijk. De toen gevoerde discussie biedt ons immers de gelegenheid om jongeren aan te sporen om voor het onderwijs te kiezen. Nu kunnen we de jongeren zeggen dat het loon beter wordt, dat de werkdruk zal dalen en dat het uiteindelijk om een boeiend beroep gaat. Bij het afsluiten van CAO VI was een van de doelstellingen net het stimuleren van de instroom in de lerarenopleidingen. De campagne zal in de volgende maanden worden gevoerd, we moeten nog een keuze maken uit de verschillende voorstellen. Een campagne is echter slechts een element uit het geheel, en moet steunen op andere maatregelen.

Wat misschien nog belangrijker is, is dat we vorig jaar zijn gestart met de evaluatie van de lerarenopleiding. Men vroeg zich toen af of het daarvoor niet te vroeg was, omdat het decreet nog niet volledig geïmplementeerd was. Ik ben er nu nog meer dan toen van overtuigd dat het uiterst belangrijk was om zo snel mogelijk met die evaluatie te starten. De evaluatie zal de volgende weken worden afgerond, in juni zullen de conclusies worden voorgesteld. Ik ben er steeds meer van overtuigd dat de lerarenopleidingen grondig moeten worden bijgestuurd. Er zullen op korte termijn maatregelen moeten worden genomen, bijvoorbeeld in verband met de stageregeling. Ook op lange termijn zullen we een aantal meer fundamentele maatregelen moeten nemen, maar daar kan ik me nu nog niet over uitspreken. Alle elementen wijzen op ernstige

problemen in de lerarenopleiding. De opleiding verschilt sterk van hogeschool tot hogeschool, er is ook een groot verschil met de universiteiten, maar de problemen doen zich overal voor.

Zo kom ik terug bij mijn uitgangspunt : we streven naar een kwaliteitsvol onderwijs dat wordt gedragen door goede leerkrachten. Aangezien die leerkrachten worden gevormd in de lerarenopleiding liggen veel van de problemen daar. Op lange termijn moeten er dus bijstellingen worden doorgevoerd. Om momenteel de tekorten te helpen opvangen, vonden we het nuttig om de stage zoals ze nu in de lerarenopleiding bestaat bij te sturen. Het voorstel dat vorige week in de pers opdook, houdt de verlenging van de stage in en de mogelijkheid om zelfstandig voor de klas te staan. Ik ben ervan overtuigd dat we dit voorstel nog verder moeten uitwerken en verfijnen. Onze bedoeling is alleszins tweeledig. We proberen twee vliegen in één klap te slaan. Aan de ene kant is het belangrijk dat de stage wordt uitgebreid, omdat ze nu ontoereikend is. Aan de andere kant is het positief dat we op deze manier de scholen kunnen ondersteunen. Vooral directies van lagere scholen zeggen dat ze wel stagiairs willen aannemen, maar dat de manier waarop de stages nu georganiseerd worden enkel voor meer last zorgt. Ze willen wel met meer enthousiasme stagiairs tewerkstellen, maar dan op voorwaarde dat ze hen ook daadwerkelijk en op een meer volwaardige manier kunnen laten proeven van wat het beroep van leerkracht is. Dat was dus de aanleiding tot het voorstel over de stage.

Vanaf september zal waarschijnlijk ook de mogelijkheid worden ingebouwd om via de VDAB een bijkomende scholing te volgen. De opleiding is bedoeld voor kleuteronderwijzers die naar het lager onderwijs willen, omdat leerkracht in het lager onderwijs als een knelpuntberoep kan worden beschouwd. Dat zijn enkele elementen, beslissingen die heel recent genomen werden en aan bod kwamen na de indiening van uw vraag.

Het systeem zoals het nu bestaat is eigenlijk vooral geschreven voor een noodsituatie. Het zou veel beter zijn als er voldoende leerkrachten waren voor elk niveau. Dat is echter iets wat we niet van vandaag op morgen kunnen realiseren, we hebben een aantal ondersteunende maatregelen nodig. In de tussentijd moeten we zien dat de bestaande probleemsituaties op een zo goed mogelijke manier worden opgelost. De kwaliteit van het onderwijs moet worden gegarandeerd. Ook voor de betrokken leerkrachten zelf en de leerlingen moet een zo goed mogelijke oplossing worden nagestreefd, want dat is zeer belangrijk.

De voorzitter : De heer Vandenbroeke heeft het woord.

De heer Chris Vandenbroeke : Ik dank u voor uw antwoord, mevrouw de minister. In mijn repliek zou ik nog graag een paar elementjes op een rijtje zetten.

Ik wil niet dat u me verkeerd begrijpt : ik denk dat we over een zeer goed kleuteronderwijs beschikken. Ik heb het allergrootste respect voor het kleuteronderwijs, dat een heel belangrijke taak vervult.

U zegt dat u getroffen bent door de schaarste. Daarom zei ik in mijn inleiding dat er beslissingen moesten worden genomen. Niets zou erger zijn dan in een eerste studiejaar tot de vaststelling komen dat er geen leerkrachten zijn. Dat is een rampsce­nario. Naar mijn mening kan het tekort worden opgevangen door in het eerste leerjaar oudgedienden uit het kleuteronderwijs in te zetten. Deze bekwa­me kleuteronderwijzers zijn volgens mij heel deskundig. Ze weten ook hoe het laatste jaar van de kleuterklas en het eerste leerjaar op elkaar aansluit. Volgens mij zou het inzetten van oudgedienden dus een goede oplossing zijn.

De kleuteronderwijzers waarover u het hebt, zijn echter geen oudgedienden maar groentjes, starters. Ik vraag me af of zij wel de aangewezen personen zijn om te functioneren in het zo belangrijke eerste leerjaar. Ik ben een beetje verrast dat u zelf het volgende punt niet onder de aandacht hebt gebracht, omdat het ook aansluit bij wat de heer Ramon zei. Als er zich een tekort voordoet in het eerste leerjaar, is het dan niet beter om, in de plaats van een pas afgestudeerde kleuteronderwijzer, een bekwame onderwijzer in te zetten, iemand die de vorige jaren in een hoger studiejaar les gaf ?

Minister Marleen Vanderpoorten : Ik heb daarop geantwoord dat dat tot de autonomie van de school behoort. De directie moet daar zelf over beslissen. Het hangt ook van de persoon zelf af. Sommigen zijn perfect geschikt om les te geven in het eerste leerjaar, anderen minder. Het is dan de heel belangrijke taak van de directie om te oordelen over de beste situatie voor de school. Ik ken de cijfers niet van buiten, maar ik weet dat er het voor­bije schooljaar 900 kleuteronderwijzers les gegeven hebben in het lager onderwijs. Ik weet echter niet in welk leerjaar zij ingezet werden. Het zou interes­nant zijn om dat te achterhalen, maar ik weet niet of dat mogelijk is.

U hecht – heel terecht natuurlijk – veel belang aan dat eerste leerjaar. U verwees ook naar de studie

van professor Nicaise. Het is ook mijn overtuiging dat in het verleden het niveau van het kleuteron­derwijs te veel verwaarloosd werd. Vaak gebeurde dat omdat het kleuteronderwijs niet tot het leer­plichtonderwijs behoorde, omdat dit niet het ‘echte’ onderwijs was. Doordat bijna 100 percent van de kinderen kleuteronderwijs volgt, kan men echter al op dat niveau problemen detecteren en preventief oplossen, bijvoorbeeld in verband met de taal. Ik wil dus maatregelen nemen om ook het kleuteronderwijs meer te ondersteunen, zodat kin­deren met een kleinere achterstand aan het eerste leerjaar kunnen beginnen. Over de studie en de conclusies van Nicaise zal hier nog vaak worden gediscussieerd, onder andere in het kader van gelij­ke kansen.

Het gaat in ieder geval om een zeer belangrijke materie, waarvoor ik me voor 100 percent zal inzet­ten.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over steeds meer scholen op de wachtlijst van de Dienst voor Infrastructuurwerken van het Gesubsidieerd Onderwijs (DIGO)

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer De Meyer tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over steeds meer scholen op de wachtlijst van de Dienst voor Infrastructuurwerken van het Gesubsidieerd Onderwijs (DIGO).

De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, voor het paasreces ontvingen we het jaarverslag 2000 van de Dienst voor Infrastructuurwerken van het Gesubsidieerd Onderwijs. Traditiegetrouw geeft dit jaarverslag een goed en correct overzicht van het gepresteerde werk van de DIGO.

806 Vlaamse scholen staan op de wachtlijst van de DIGO voor hun bouwsubsidie. Dat zijn er honderd meer dan vorig jaar. Scholen die een aanvraag indienen, moeten meer dan vier jaar wachten voor ze hun bouwplannen kunnen realiseren. Op 31 december 2000 werd de wachtlijst afgesloten op bijna

De Meyer

21,5 miljard frank. De DIGO vermoedt dat het aantal aanvragen de volgende jaren nog zal toenemen, aangezien steeds meer scholen veiligheidswerken en werken ter verbetering van de hygiëne in de schoolgebouwen moeten uitvoeren.

De verkorte procedure voor beperkte instandhoudingswerken neemt in belang toe, en haalt op dit ogenblik zelfs een hoger aantal goedgekeurde dossiers dan de gewone procedure. Door de te beperkte financiële middelen werden in 2000 opnieuw geen subsidies toegekend voor zware didactische apparatuur. Ik vermoed dat vooral TSO- en BSO-afdelingen hiervan het slachtoffer zijn.

De DIGO zegt terecht dat de dotatie van 4,6 miljard frank van de Vlaamse overheid onvoldoende is. Vorig jaar pleitte men reeds voor een bedrag van 10 miljard frank. Op welke manier zult u de structurele achterstand van de DIGO trachten weg te werken? Welke middelen zal de regering hiervoor vrijmaken? Acht u het niet wenselijk om in de TSO- en BSO-afdelingen opnieuw zware didactische apparatuur te subsidiëren?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, mijnheer De Meyer, collega's, u kent wellicht de passage uit het Vlaams regeerakkoord die betrekking heeft op de infrastructuur. Die geeft aan dat het bijna twee jaar geleden al onze bedoeling was om aan die moeilijke situatie iets te doen.

De structurele machtigingen voor infrastructuur bedroegen gedurende de voorbije legislatuur 3,1 à 3,2 miljard frank. Sinds 1997 werden er eenmalige extra's toegekend, afhankelijk van de situatie. Dit is in het parlement reeds ter sprake gekomen.

Voor de infrastructuur van het leerplichtonderwijs van alle onderwijsnetten en voor de infrastructuur van de hogescholen en de universiteiten, werd voor deze legislatuur 10 miljard frank meer toegekend. Dat komt neer op ongeveer 2 miljard frank per jaar. Ongeveer de helft van dat geld is bestemd voor het leerplichtonderwijs, waarvoor de DIGO de subsidiërende instantie is. De extra middelen zijn structureel-decretaal verankerd en opgenomen in de meerjarenbegroting.

Ik weet dat de scholen van alle onderwijsnetten geconfronteerd worden met bijkomende uitdagingen. Een aantal factoren liggen aan de basis hiervan : de

veiligheidsreglementering, de milieuwetgeving en de technische en de technologische evolutie.

In de begroting van 2001 heeft men aan de infrastructuur geen bijkomende prioriteit gegeven. De komende jaren moet de Vlaamse regering nagaan in welke mate het financieringsfonds voor schuldafbouw en eenmalige investeringen ook voor het onderwijs kan worden gebruikt.

Procedureel gezien duurt een subsidieaanvraag en de volledige afhandeling van een dossier bijzonder lang. Een uitzondering hierop vormen de verkorte procedures. Sommige dossiers lopen zelfs over twaalf jaar. Dat heeft niets te maken met een wachtlijst, maar wel met de procedure om een dossier vast te leggen. Ik wees hier reeds op in verband met de begrotingsbesprekingen 2001. Ik zal de bestuursinstanties van de DIGO vragen een standpunt in te nemen over een eventuele herziening van de procedure.

De bestaande machtigingen kunnen eventueel worden gebruikt voor de subsidiëring van zware didactische apparatuur en dit ten belope van 10 procent. Daarmee is het tekort aan middelen natuurlijk niet fundamenteel opgelost. Ik heb in het mozaïekdecreet dat op komst is, het initiatief genomen om RTC's op te richten en te subsidiëren in de context van een samenwerking tussen het onderwijs en de bedrijfswereld. RTC staat voor Regionaal Technologisch Centrum. Ik heb daarvoor in middelen voorzien, en binnenkort gaan een drietal pilootprojecten van start.

Als we in de toekomst kort op de bal willen spelen en willen zorgen voor nieuwe en goede apparatuur in het onderwijs, moeten we tot een goede samenwerking met het bedrijfsleven komen, en tot een samenwerking tussen de verschillende netten en niveaus. Het zal in de toekomst immers onmogelijk zijn om aan alle technische- en beroepsscholen hun eigen goede en recente apparatuur te geven. Dat kan niet meer, en dan heb ik het nog niet over het volwassenenonderwijs. We moeten dus op verschillende niveaus en fronten samenwerken en daar zijn de RTC's een goede oplossing voor.

De voorzitter : De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer : Ik dank de minister voor haar antwoord. Uiteraard weet ik ook wat er in het regeerakkoord staat, en wat er is gezegd over de onderwijsinfrastructuur. Als wij van de administratie en van aanverwante instellingen degelijke verslagen krijgen, is het de taak van de parlementsleden om die grondig door te nemen, en er in de

De Meyer

commissie voor Onderwijs een debat over te voeren. Dat debat is dan niet bedoeld om de minister te bekritisieren, maar wel om haar te steunen in haar vragen aan de regering om meer middelen voor het onderwijs.

Uit de verslagen blijkt dat de problemen steeds groter worden, en dat de tekorten steeds toenemen. De wachtperiode neemt eveneens toe. Mijn vraag om ernstige maatregelen om meer middelen vrij te maken, zal dus blijven bestaan.

Mevrouw de minister, de RTC's zijn een waardevol initiatief, maar ik vermoed dat die vooral operationeel zullen zijn voor de meer klassieke technische onderwijsvormen van het technisch onderwijs. Het hotelwezen en het agrarisch onderwijs zijn twee onderwijssectoren die zware investeringen vergen. Geactualiseerd onderwijs kost hen veel geld. Toch denk ik dat zij moeilijk een beroep zullen kunnen doen op de RTC's. Vroeger vormde de mogelijkheid tot extra subsidiëring voor zware infrastructuur een bijzonder interessant voordeel.

Minister Marleen Vanderpoorten : Als we spreken over technisch- en beroepsonderwijs maken we nogal eens de fout om het over de harde sectoren te hebben. Als de oprichting en werking van de RTC's slaagt, en er een goede samenwerking met de bedrijven komt, kunnen we een deel van de vrijgekomen middelen aan de andere sectoren geven. We moeten afwachten hoe het loopt, maar ik ben het met u eens dat dit absoluut een knelpunt is, en dat we met de mogelijkheden die we hebben, in middelen moeten voorzien, maar ook moeten trachten de procedure in te korten.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het uitstel van de bekendmaking van de loonstudie over het onderwijs

Vraag om uitleg van de heer Chris Vandenbroeke tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de finalisatie en publicatie van het onderzoek naar de verloning in het onderwijs

De voorzitter : Aan de orde zijn de samengevoegde vragen om uitleg van de heer De Meyer tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het uitstel van de bekendmaking van de loonstudie over het onderwijs en van de heer Vandenbroeke tot minister Vanderpoorten, over de finalisatie en publicatie van het onderzoek naar de verloning in het onderwijs.

De heer Demeyer heeft het woord.

De heer Jos Demeyer : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, u begrijpt dat ik mijn vraag een beetje moet aanpassen aan de gewijzigde situatie. Vorige vrijdag werden de resultaten van de loonstudie over het onderwijs bekendgemaakt. Ik had de ijdele hoop dat de commissie voor Onderwijs de primeur zou krijgen, en dat de resultaten hier zouden worden bekendgemaakt. Vorige zaterdag stonden de resultaten echter in de krant, en maandag kregen we een samenvatting van de studie.

Mevrouw de minister, voor de leden van de commissie zou het interessant zijn om de volledige studie te kunnen nalezen.

De voorzitter : Die studie hebben we gekregen, meneer Demeyer.

De heer Jos De Meyer : Dat is toch maar een samenvatting. De volledige studie zou zeer interessant zijn voor ons.

Ik probeer de studie heel kort samen te vatten in mijn eigen woorden. Het eigenlijke onderwijzend personeel heeft een vrij laag loon, maar dat wordt gecompenseerd door bijkomende voordelen, zoals de vaste benoeming en de vakanties. Men vroeg zich in de pers terecht af of het voor het onderwijs wel goed is dat mensen bijna uitsluitend omwille van die voordelen voor het onderwijs kiezen. Is dat wel goed voor het opvoedingsproces ? Een andere conclusie is dat de verloning van het ondersteunend personeel laag is in vergelijking met mensen uit de privé-sector. De derde conclusie is dat het besturend personeel zeer laag betaald wordt. De vierde is dat het loon van beginnende leerkrachten die niet vast benoemd zijn, eigenlijk niet kan concurreren met de privé-sector. De vijfde betreft inhoudelijke aspecten, die eveneens belangrijk zijn. De voornaamste pijnpunten op inhoudelijk vlak zijn de toename van de werkdruk, de loopbaanmogelijkheden, en het gebrek aan voldoende werkmiddelen.

De Meyer

Voor mij zijn die vijf conclusies niet spectaculair. Mensen die de onderwijswereld kennen, weten dat dit de reële situatie is. Ik citeer uit een uitgebreid artikel over de vergelijkende studie in het aprilnummer van Klasse : '... vaak voor 10.000 frank netto per maand minder, met de anciënniteit bijna terug op nul gezet, zonder valorisatie van nuttige ervaring die ze in de privé-sector opdeden', enzovoort. Mevrouw de minister, u hebt deze studie speciaal laten maken in functie van de onderhandelingen over CAO VI. Uiteraard zult u binnen enkele maanden opnieuw geconfronteerd worden met een nieuwe CAO. Op welke wijze zult u proberen de studie te integreren in uw beleid ?

Ik vind, eufemistisch gesproken, de uitspraken die de minister-president en de voorzitter van de VLD opnieuw over het onderwijs meenden te moeten doen, wat ongelukkig. Ze zeiden dat het op het vlak van de lonen nu voldoende was geweest, en dat er in de toekomst niets meer kon bijkomen. Alles zou opgebruikt zijn, en zelfs voor bepaalde doelgroepen zou niets meer kunnen.

U wees er zonet al op dat het in de toekomst een uitdaging zal zijn om voldoende mensen aan te trekken in het onderwijs, en dat jonge mensen opnieuw gemotiveerd zullen moeten worden om te kiezen voor een onderwijsloopbaan. We hebben in de commissie voor Onderwijs al vaak gesproken over de vervangingspools. U weet dat we daar vragen bij hebben. We hopen dat er nog maatregelen worden genomen om voor het volgend schooljaar zodat ze efficiënter werken. Daar moet grondig werk van worden gemaakt.

De heer Vandenbroeke heeft zonet een persartikel aangehaald over de zogenaamde zelfstandige stages. Ook wij hebben daar vragen bij. We zullen op een ander moment in deze commissie nog ingaan op de vraag op welke wijze de hogescholen dit kunnen en moeten organiseren, wat het statuut van zo'n student is, enzovoort.

Mevrouw de minister, kort samengevat is mijn fundamentele vraag op welke positieve wijze u in de loop van de volgende maanden en jaren deze studie zult integreren in uw beleid.

De voorzitter : De heer Vandenbroeke heeft het woord.

De heer Chris Vandenbroeke : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, ik sluit me graag aan bij de vraag van de heer De Meyer. Ik

merk als inleiding op dat er een heel eigenaardige werkwijze wordt gevolgd, en dat de grootst mogelijke geheimzinnigheid aan de dag wordt gelegd. Er werd verschillende keren bevestigd dat de studie einde maart zou verschijnen, en dat ze mee bepalend zou zijn voor de standpunten. Daar werd door sommigen van uw collega-ministers en door sommige partijvoorzitters op gereageerd. Dat heeft tot een erg ongezellige sfeer geleid.

Enerzijds, mevrouw de minister, wil ik u feliciteren met uw manier van werken, maar anderzijds beklag ik u als minister in deze regering. Ik zal dit verduidelijken aan de hand van louter formele aspecten. Op een ander moment kunnen we op de inhoudelijke aspecten ingaan. Mijn felicitaties zijn oprecht gemeend. U hebt gedaan wat u moest doen, ondanks veel tegenwind, namelijk eindelijk zorgen voor een aanpassing van de lonen, zij het een lichte en gefaseerde aanpassing van 3 percent.

U bent tegelijk ook te beklagen, omdat u blijkbaar alle moeite van de wereld hebt om in de regering uw standpunt door te drukken. We horen altijd maar herhalen dat het onderwijs zeer belangrijk is, en dat het het vertrekpunt is van de voorbereiding van de kennismaatschappij. We hebben dat ook gelezen in de zogenaamde Kleurennota. Als u echter het dossier op de regeringstafel brengt, krijgt u de allergrootste tegenwind. Omwille van die tegenwind, en omdat u een goede minister bent, hebt u het initiatief genomen om een studie te laten maken.

Die studie kost 9 miljoen frank. Ik wil, op een detail na, niet ingaan op de inhoud ervan, maar wel de aandacht vestigen op een paar formele aspecten. Ik hoop dat als dit genotuleerd wordt, niet al te veel mensen het zullen lezen, kwestie van de minister in te dekken. Het is immers een vreemde manier van werken. Iedereen zegt altijd dat onderwijs zo belangrijk is, maar om dat op de regeringstafel te brengen, met het oog op een bescheiden loonsopslag van 3 percent, moet er een studie besteld worden. Ik neem aan dat de studie met de nodige ernst is gemaakt. Ik ken toevallig een van de mensen die eraan hebben gewerkt, en ik heb respect voor hun werk.

Voor deze studie van 9 miljoen frank had men drie maanden tijd, dat maakt dus 3 miljoen frank per maand. Gezien het aantal werkdagen en -uren in die tijdspanne, werd de studie gemaakt a rato van 150.000 frank per dag. In sommige sportmiddens worden zulke bedragen ook betaald, en dan noemen we dat meestal wansmakelijk. Het is ongeveer evenveel als de maandwedde van een naar best

Vandenbroeke

vermogen functionerend parlementslid, maar dan per dag.

De studie werd gemaakt op basis van een tweehonderdtal interviews met leerkrachten. Ik weet niet hoe die geselecteerd zijn ; we zullen dat wel vernemen bij de inhoudelijke toelichting. We mogen aannemen dat die leerkrachten meer dan enkele minuten werden bevraagd, misschien wel een paar uur. Dat komt neer op afgerond 50.000 frank per interview. Dat is evenveel als de maandwedge van die leerkracht die ondervraagd wordt.

We hebben een bundeltje gekregen, de synthese. Ik heb het gelezen. Beroepshalve ben ik geneigd even na te gaan hoe zo'n bundeltje er formeel uitziet. Welnu, er zitten zeer veel blanco bladzijden in, die merkwaardig genoeg mee genummerd zijn. Als ik de bijlagen eruit laat, dan houd ik een synthese van twintig bladzijden over, dan nog gestoffeerd met enkele mooi gepresenteerde grafieken. Daar leest men amper tien minuten aan. Ik zal de kostprijs per minuut niet berekenen. Maar 9 miljoen frank voor een synthesesnota van twintig bladzijden, betekent 450.000 frank per bladzijde.

Mevrouw de minister, eerlijk is eerlijk, dit neem ik niet. Er worden bergen verzet om het beleid te kunnen bepalen. Er moest een studie komen om te kunnen praten over het loonbeleid. Ik haal één zin aan, volgens mij de sleutelzin van de synthesesnota : 'Het beloningsbeleid moet erop gericht zijn om competente mensen aan te trekken, om competente mensen te behouden, om competente mensen te motiveren.'

Natuurlijk is dat het uitgangspunt. Maar wat blijkt in de praktijk ? We slagen er niet in om competente mensen aan te trekken. We slagen er niet in om competente mensen te behouden – ze lopen sneller weg dan ze binnenkomen. We slagen er niet in om competente mensen te motiveren. Ik verwijs naar de burn-outproblematiek en de massale instap in de TBS-regeling. Men kan deze problemen natuurlijk niet uitsluitend met behulp van het loonbeleid oplossen. Het gaat om centen, maar niet alleen om centen. Er is veel meer nodig. We zijn dan ook benieuwd naar de verwerking van de resultaten van de studie in uw beleid.

Mevrouw de minister, vanwaar de geheimzinnigheid over het rapport waar zo vaak in het openbaar naar werd verwezen, en dat de moeizame loononderhandelingen moest beïnvloeden ? Zijn de resultaten van deze studie inderdaad bepalend geweest

voor de afloop van het loondebat ? Wanneer zullen de Vlaamse parlementsleden een toelichting krijgen over de totstandkoming en de resultaten van de loonstudie ? Beantwoordt deze studie aan wetenschappelijke criteria, zodat er werkelijk een verantwoorde conclusie uit kan worden afgeleid ?

U gaf als opdracht bij de loonstudie om een vergelijking te maken met Nederland en Groot-Brittannië. Een klein jaar geleden, bij de bespreking van het OESO-rapport 'Education at a glance', vroeg deze commissie om een vergelijking te maken met de lonen in het Franstalig onderwijs. Was de loonstudie daar niet de gelegenheid bij uitstek voor ? Een jaar geleden beloofde u te laten nakijken of de statistieken in het OESO-rapport wel klopten. We hebben daar nog niets van gehoord. Waarom is er geen vergelijking gemaakt met onze zuiderburen ? Wat is de timing van de complementaire studies die de discussie over loondifferentiëring moeten voeren ? Deze discussie zal buitengewoon belangrijk zijn.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer Vandenbroeke, uw berekeningen illustreren dat men met cijfers alles en niets kan bewijzen en zijn intellectueel niet altijd eerlijk.

Zoals u weet bestaat de loonstudie uit twee delen. Het eerste deel bestaat uit een vergelijkende loonstudie en aanbevelingen op basis van functiewegingen van 25 functies. U hebt daar slechts de synthese van gekregen. Het rapport zelf is vanzelfsprekend veel uitgebreider. Op het moment dat ik over de volledige versie van het rapport beschik, zal ik die ter inzage geven.

Het tweede deel is een blauwdruk voor een nieuw loonbeleid in de onderwijssector, en is nog niet afgerond. Binnen de stuurgroep moeten eerst nog een aantal afspraken worden gemaakt over hoe men nu precies zal voortwerken.

De 9 miljoen frank waar u het over hebt, is de prijs voor de twee delen. Alleen het eerste deel moest klaar zijn op 31 maart 2001. Uw opmerkingen over de werkwijze bij het opstellen van de studie zijn algemeen en gelden niet alleen voor deze studie. Het onderwerp was behoorlijk uitgebreid. Vanzelfsprekend konden met nog meer landen vergelijkingen worden gemaakt. De Franse Gemeenschap is een geval apart. Ik kom daar later nog op terug.

Vanderpoorten

Er is nooit sprake geweest van enige geheimzinnigheid. Misschien is op zeker moment die indruk gewekt door uitlatingen van de een of de ander, maar de voorlopige resultaten van het eerste deel van de studie werden aan de regering voorgesteld op woensdag 28 maart 2001. De uitspraken die de volgende dagen in de media verschenen, waren vooral gebaseerd op deze presentatie. In deze periode werden de onderhandelingen afgerond. De opstelling van het eerste deel van het rapport duurde drie maanden en werd begeleid door een stuurgroep, waarvan een aantal leden van de administratie en het kabinet deel uitmaakte. Zeker in de eindfase wisten we dus wel wat de teneur van het rapport zou zijn. In de CAO die enkele dagen na de bekendmaking van de voorlopige resultaten werd afgesloten, staat niets dat in tegenspraak is met de studie.

Men kan zich wel afvragen of dat nu het allerbelangrijkste was. Op dat moment circuleerde nog een andere studie, die was opgesteld door het departement en die ging over de arbeidsmarkt en de beschikbaarheid van het soort mensen dat we nodig hebben. Sommige oudere voorstellen moesten worden aangepast gezien het schrijnend tekort aan sommige types onderwijspersoneel. Men kan moeilijk beslissen 1.000 onderwijzers aan te werven als er doodgewoon geen te vinden zijn. Misschien heeft dat de indruk gewekt dat we op een bepaald ogenblik van strategie zijn veranderd. In zekere mate was dat ook het geval, maar daar was wel een goede reden voor.

Omwille van de onderhandelingen over CAO VI en omdat het rapport nog niet integraal beschikbaar was, werd de officiële bekendmaking van de resultaten van de loonstudie uitgesteld. Ze was gepland voor 30 maart. Ik heb echter niet deelgenomen aan de ministerraad van 30 maart. Zoals u weet hebben we onderhandeld van donderdag 29 maart tot vrijdagmiddag 30 maart. Dit was de laatste regeringstop voor de paasvakantie. Er is toen geen nieuwe datum vastgesteld voor de officiële bekendmaking, en dat zou ook moeilijk hebben gekund, aangezien de Vlaamse regering tijdens de paasvakantie niet heeft vergaderd. Het is dus niet waar dat de bekendmaking twee keer zou zijn uitgesteld. Misschien lig ikzelf aan de oorsprong van dit misverstand. In dat geval verontschuldig ik mij daarvoor.

De eerste maandag van de paasvakantie vroeg een journalist mij wanneer ik de studie zou voorstellen. Zonder daar verder bij na te denken heb ik gezegd

dat dit in de loop van de volgende weken zou gebeuren. Uiteraard besepte ik nadien dat de afspraak was dat de studie eerst aan de Vlaamse regering kenbaar moest gemaakt worden. Hieromtrent kan enigszins een misverstand zijn ontstaan als die betrokken journalist dat zou hebben verder gezegd.

Tijdens de eerste ministerraad na de paasvakantie op 20 april werd de loonstudie geagendeerd en besproken. Dezelfde dag werden aan de effectieve en de plaatsvervangende leden van deze commissie exemplaren van de studie bezorgd. De presentatie van de resultaten van de studie aan de vakbonden, de koepels, inrichtende machten en de pers vond eveneens op 20 april plaats. Dit is dus allemaal vorige vrijdag gebeurd.

Wat de interpretatie van het rapport betreft kan ik het volgende zeggen. De loonstudie voor het personeel van het onderwijs toont aan dat een groot gedeelte van het onderwijzend personeel, rekening houdend met alle looncomponenten, op een competitief niveau beloond wordt in vergelijking met functies uit de privé-sector. De studie had betrekking op zowel ondersteunend personeel, onderwijspersoneel en bestuursfuncties. Om deze vergelijking mogelijk te maken heeft het adviesbureau gebruikgemaakt van de techniek van functieweging. Ook houdt de studie rekening met alle looncomponenten, zoals onder meer de vakantie, het pensioen en de vaste benoeming. Hiertoe is een beloningsmodel gehanteerd dat ook de zogenaamde emotionele vormen van beloning zoals de balans tussen werk en privé, de loopbaanperspectieven en dergelijke meeneemt.

Deze uitgangspunten brengen met zich dat de algemene conclusie genuanceerd moet worden. Een eerste vaststelling is dat niet alle functies even goed in de markt liggen. Terwijl de leerkrachten, die 95 percent van de kernfuncties uitmaken, relatief goed scoren, is er een uitgesproken laag niveau voor de bestuursfuncties, ook als alle componenten mee in rekening zijn gebracht. Indien er echter enkel rekening zou worden gehouden met het basisloon, scoort het onderwijspersoneel eerder laag, wat echter volledig gecompenseerd wordt door de bijkomende voordelen die niet aanwezig zijn in andere sectoren. De studie geeft daarnaast ook aan dat om dezelfde functie uit te voeren er verschillende loonniveaus gelden. Het meest gekende voorbeeld is dat van de regent, die minder betaald wordt dan de licentiaat, zelfs indien ze dezelfde functie uitoefenen.

Vanderpoorten

Al even belangrijk, nog volgens de studie, is dat niet iedereen van het onderwijspersoneel geniet van het aantrekkelijke pensioen en van de vaste benoeming. De personeelsleden die niet vastbenoemd zijn, vallen als contractueel onder het regime van de gewone privé-werknemer en hebben dus niet het aantrekkelijk pensioen en evenmin de werkzekerheid. Deze categorie van werknemers binnen het onderwijs komt er dus heel wat slechter vanaf. Dit zijn vooral de nieuwe, vaak jonge leerkrachten, die aan het begin van hun loopbaan binnen het onderwijs staan. Deze vaststelling verklaart voor een groot deel de zogenaamde onaantrekkelijkheid om in het ambt te stappen.

De studie is ten dele reeds geïmplementeerd in de voorstellen van de studie. Als wordt gesproken over het lage basissalaris, dan is de lineaire verhoging daar ten dele een antwoord op. Ook aan de onderbetaling van de directies en bepaalde onaantrekkelijkheden in Brussel wordt in de CAO een oplossing gegeven, om maar enkele voorbeelden te noemen.

Het is alleszins duidelijk dat er twee fasen zijn. Met de CAO hebben we getracht in te spelen op de eerste fase, die nu achter de rug is. Wat nu gaat volgen in de blauwdruk en wat nu kan gebeuren op lange termijn is echter veel belangrijker. We hebben echter wel tijd nodig om een nieuw loon- en personeelsbeleid voor te bereiden, ten gronde te onderhandelen met alle betrokkenen en hiervoor ook de procedure in de regering en het parlement tot stand te brengen. We zullen daar toch wel eventjes zoet mee zijn, met als gevolg dat het ook in de praktijk niet mogelijk zal zijn om een hervorming ten gronde nog in deze zittingsperiode ingang te doen vinden.

We moeten realistisch zijn. U kent allemaal de werkwijze van het parlement en van de regering. Ik hoop de implementatie ervan onmiddellijk te laten aanvangen door de nieuwe regering.

Ondertussen zijn er reeds maatregelen genomen. De heer De Meyer heeft verwezen naar de vervangingspool. De stand van zaken daar hebben we besproken in het parlement. Er heerste een grote mate van eensgezindheid over een aantal noodzakelijke bijstellingen. Die zijn vorige vrijdag principieel goedgekeurd door de Vlaamse regering, en er is ondertussen reeds onderhandeld. De stage is daar een onderdeel van.

Er zijn heel verschillende reacties op gekomen. Naar mijn aanvoelen hebben vooral de negatieve reacties aandacht gekregen in de pers. Zelf werden wij geconfronteerd met heel positieve reacties van hogescholen, van studenten en vooral van lagere scholen. Ik kan mij voorstellen dat er nog een en ander verfijnd moet worden, maar in het algemeen schijnt men zich daar toch in heel grote mate achter te scharen. Het is begrijpelijk dat er vragen zijn naar onder andere het organisatorische aspect.

De heer Vandebroeke verwijst naar de moeilijke situatie waarin ik mij bevind in de regering door het gebrek aan steun voor onderwijsdossiers. Ik kan alleen maar zeggen dat dit niet alleen in Vlaanderen zo is. Als ik met andere ministers van Onderwijs rond de tafel zit, dan is dat een algemeen gegeven en blijkt dit altijd zo geweest te zijn. Overal voert men steeds opnieuw die discussie. We hebben gisteren een onderhoud gehad met de Europese Commissaris van Onderwijs, en ook zij beklemtoonde de dualiteit die er bijna in elke regering bestaat tussen de economische houding en het belang dat men hecht aan het onderwijs. Iedereen vindt onderwijs wel belangrijk tot wanneer men er ook geld moet aan spenderen. Wanneer het over geld gaat, komt bijna elke regering tot een conflict – het woord conflict is ietwat overdreven – over welke sector het meeste aandacht moet krijgen. Het is geen kwestie van geen belang te hechten aan het onderwijs, maar van de manier waarop de middelen worden gebruikt.

Ik wil absoluut datgene vermijden waarmee de heer Vandebroeke zijn betoog beëindigd heeft. Hij besluit eigenlijk op een heel negatieve manier door te zeggen dat het onderwijs er niet in slaagt mensen aan te trekken, te behouden en te motiveren. De mensen aantrekken is mijn inziens juist onze uitdaging. Dat was een beetje verkeerd aan het lopen, en op dat punt wil ik nu een tegenbeweging op gang brengen. Het is echter niet juist dat mensen niet gemotiveerd zijn. Uit een andere studie blijkt dat een heel hoog percentage van de lesgevers opnieuw voor het onderwijs zou kiezen als ze zouden kunnen herbeginnen. We mogen zelf gerust eens de nadruk leggen op dat enthousiasme.

Het probleem omvat drie zaken. Het gaat om loon en werkdruk, die beide voor iedereen belangrijk zijn. Het gaat ook over de inhoud van de job, en daar is iedereen het over eens: het onderwijs is boeiend en dat wordt door heel veel leerkrachten zo ervaren. We moeten dat meer durven zeggen. Als we blijven zeggen dat het allemaal kommer en kwel is in het onderwijs, hoe zouden jonge mensen dan kiezen voor dat onderwijs? Laat ons afstap-

Vanderpoorten

pen van dat vreselijk negatieve verhaal en zeggen dat het onderwijs juist één van de boeiendste organisaties in de maatschappij is. Ik wil dit absoluut doen, maar ik denk dat het ook uw plicht is als commissaris van Onderwijs om dit mee te ondersteunen.

De voorzitter : De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer : Ik wil eerst de heer Vandebroeke bedanken voor zijn aanvullende interpellatie, die mijn vraag nog heeft versterkt. Het is alleen jammer dat het formeel gezien geen interpellatie was, want dan konden we samen ook een motie van aanbeveling indienen en de leden van zowel meerderheid als oppositie uitnodigen om die mede te ondertekenen.

Mevrouw de minister, als ik het goed begrepen heb is de beslissing over de CAO eigenlijk genomen voor de loonstudie bekend was bij uw gesprekspartners. Het is toch wel belangrijk dat in verdere gesprekken en onderhandelingen deze studie gevaloriseerd wordt. Daarom vraag ik formeel dat we de volledige studie krijgen, en er te gelegener tijde hier een uitvoerig debat over voeren. Dit zou bijzonder nuttig zou zijn voor deze commissie en ook voor het beleid. Ik veronderstel dat dat geen enkel probleem is.

Mevrouw de minister, indien u zich in de onderwijsdossiers nog iets sterker wil opstellen, is het mijns inziens belangrijk dat u zich veel uitdrukkelijker distantieert van uitspraken zoals de minister-president en de voorzitter van de VLD er onlangs een aantal hebben gedaan. Dergelijke uitspraken zorgen immers voor heel wat commotie in het onderwijsveld.

Mevrouw de minister, de conclusie van mijn fractie blijft dat de afgesproken 3 percent een minimale loonsverhoging betekent. Ik heb evenwel begrepen dat u impliciet akkoord gaat met een verdere gedifferentieerde verloning. Deze regeling zou dan zeker moeten gelden voor de beginnende leerkrachten, voor het ondersteunend personeel en voor het bestuurspersoneel.

De voorzitter : De heer Vandebroeke heeft het woord.

De heer Chris Vandebroeke : Mevrouw de minister, met betrekking tot deze studie zijn heel wat communicatiestoornissen ontstaan. U hebt dit daarnet trouwens zelf toegegeven. Waarschijnlijk

hebben de ministers van mijn partij het u binnen de Vlaamse regering ook niet makkelijk gemaakt. Ik kan u evenwel verzekeren dat mijn fractie tot uw allerbeste supporters mag worden gerekend.

Ik zou hier ook nog even willen verwijzen naar mijn academisch leven. Als professor zie en lees ik heel wat thesissen. Veel van deze thesissen omvatten een of meer bijlagen. Wie mij een beetje kent, zal wellicht geloven dat ik al die bijlagen doorneem. Deze bijlagen worden immers opgesteld om de inhoud van een exposé en van een synthese te stofferen. Hier gaat het om een synthese van twintig bladzijden. De bijlagen heb ik nog niet ontvangen. Indien ik ze krijg, zal ik ze zo aandachtig mogelijk doornemen, en zal ik proberen om de synthese op inhoudelijk vlak te controleren. Ik beseef evenwel dat men als historicus en als volksvertegenwoordiger steeds met fragmentair materiaal dient te werken. Men moet zelf de puzzelstukken samenleggen.

Aangezien de prijs van de studie tweeledig van aard is, moet ik de bedragen waarover ik beschik eigenlijk halveren. Deze studie is opgemaakt om het functioneren van de Vlaamse regering te ondersteunen. Zelfs als ik de prijs halveer, moet ik concluderen dat het hier om een peperdure studie gaat.

Ik wil ook nog even reageren op de woorden van de heer De Meyer. Het tweede deel van de studie betreft de mate waarin een differentiëring mogelijk en wenselijk zou zijn. Hoewel het hier duidelijk om iets zeer belangrijks gaat, zal de discussie over dit onderwerp mijns inziens boeiend maar moeilijk worden.

De minister heeft het daarnet over de somberheid en het doemdenken van bepaalde mensen gehad. Ik zou dit toch enigszins anders willen omschrijven. Als Vlaams-realist vertrek ik vanuit een diagnose. We zijn momenteel onderworpen aan de wet van de schaarste. We moeten competitieve mensen aantrekken, in dienst houden en motiveren. Mevrouw de minister, ik garandeer u dat mijn fractie alle mogelijke inspanningen zal leveren om dit belangrijke onderwijsdossier zo optimaal mogelijk uit te werken. Dit betekent evenwel niet ik bereid ben om ziende blind te zijn. Ik kan niet ontkennen dat we momenteel onderworpen zijn aan de wet van de schaarste.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Ik zou toch nog even willen reageren op de woorden van de heer Vandenbroeke. Deze studie is er niet gekomen op vraag van de Vlaamse regering. Ze is al evenmin bedoeld om de Vlaamse regering van mijn standpunten te overtuigen. Ze is uitgevoerd omdat sommigen met betrekking tot de vergelijking met de privé-sector voortdurend hetzelfde welles-nietes-spelletje speelden.

Ik zou het zeer interessant vinden om in het Vlaams Parlement een discussie te voeren op basis van de conclusies van de studie. Deze discussie kan het startpunt vormen van een nieuw loon- en personeelsbeleid op langere termijn. Bovendien ben ik benieuwd om de standpunten van de verschillende fracties te horen. Het lijkt me een goede zaak om hier werk van te maken.

De voorzitter : Als ik de minister goed heb begrepen, zal de volledige studie ter beschikking van het secretariaat worden gesteld.

Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Veerle Heeren tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de mandaatsvergoedingen in het hoger onderwijs

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Heeren tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de mandaatsvergoedingen in het hoger onderwijs.

Mevrouw Heeren heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren : Mijnheer de voorzitter, ik meen dat de mandaatsvergoedingen in deze commissie al eens aan bod zijn gekomen. Ik zou in dit verband trouwens ook willen verwijzen naar een debat dat naar aanleiding van het ontwerp van decreet op het tertiair onderwijs in deze commissie is gevoerd. Ik herinner me dat u deze problematiek toen persoonlijk hebt toegelicht. Aangezien dit onderwerp bij het personeel enorm leeft, leek het me belangrijk om het opnieuw te agenderen.

Het hogescholendecreet van 1994 voorziet uitdrukkelijk in drie functies waarvoor personeelsleden van hogescholen met een mandaat worden belast. Deze functies zijn algemeen directeur, departementshoofd en bibliothecaris. Het salaris, inclusief

de eventuele mandaatsvergoeding, mag maximaal 20 procent hoger zijn dan het salaris dat het betrokken personeelslid zou ontvangen indien hij niet met een mandaat was belast. Het hogescholendecreet voorziet tevens in een gelijkaardige regeling voor de algemene directeur. Bovendien worden ook aan heel wat andere functies mandaten verbonden. Ik zou even een aantal voorbeelden willen opsommen. Het gaat hier evenwel niet om een exhaustieve lijst. Men kan personeelsleden van hogescholen ook een mandaat geven als opleidingscoördinator, als coördinator van de maatschappelijke dienstverlening, als verantwoordelijke voor het wetenschappelijk onderzoek of als internationaliseringscoördinator.

Zoals de heer Vanleenhove in het verleden al eens heeft gemeld, wordt de mandaatsvergoeding op dit ogenblik niet in het pensioen van de betrokkenen verrekend. Hetzelfde geldt momenteel voor de niet-verworven salarisschalen voor de premies, de geldelijke anciënniteitsbijslag en de vaste vergoeding. Noch de mandaatsvergoedingen, noch de niet-verworven weddeschalen hebben een invloed op de pensioenrechten.

Er stelt zich nog een ander, zeker niet onbelangrijk probleem. Personeelsleden die opteren voor het verlofstelsel 'terbeschikkingstelling wegens persoonlijke aangelegenheden voorafgaand aan het rustpensioen als men de leeftijd van 65 jaar heeft bereikt' ontvangen momenteel een wachtgeld. Dit wachtgeld wordt berekend op basis van het loon van de dag vlak voor de dag waarop het verlofstelsel ingaat. Ook bij de berekening van dit wachtgeld wordt geen rekening gehouden met een eventuele mandaatsvergoeding. Wie de oorsprong van dit probleem zoekt, zal op een zeer merkwaardige situatie stoten. Deze vergoedingen worden niet in de pensioenrechten verrekend omdat de specifieke benamingen van deze bezoldigingen wel in het hogescholendecreet staan, maar niet in de pensioenwetgeving voorkomen. Op een recente vraag van een federaal volksvertegenwoordiger heeft minister Vandenbroucke geantwoord dat hij van plan is om een KB in te dienen om deze benamingen alsnog in die wet van 1844 op te nemen.

De samenhang tussen de pensioenproblematiek en de RSZ-bijdragen op die bezoldigingen is al even onduidelijk. In het onderwijs hangt de RSZ-regeling rechtstreeks samen met de pensioenregeling. De RSZ-afhoudingen worden betaald door de pensioenregeling waaronder de personeelsleden ressorteren. Gedurende een bepaalde periode heeft het departement Onderwijs blijkbaar RSZ afgehouden op de mandaatsvergoedingen, nadien niet

Heeren

meer. Er is overigens geen regularisatie geweest van de reeds afgehouden RSZ-bijdragen.

In welke mate werd er concreet overleg gepleegd ? Ondertussen weet ik van de heer De Meyer dat hij een antwoord gekregen heeft op zijn schriftelijke vraag over een gelijkaardige problematiek, maar dan in het secundair onderwijs. U gaf aan dat er wel contacten zijn, maar uit dat antwoord kan ik niet afleiden of men tegemoet wil komen aan de vraag. Daarom zou ik u in dit dossier graag een aantal concrete vragen voorleggen.

In welke mate is de hele thematiek van de mandaatsvergoedingen besproken met de federale regering ? Op welke termijn zal minister Vandembroucke naar oplossingen zoeken ? Hebt u zicht op de timing voor het aangekondigde KB ? Zult u de nodige stappen zetten om de mandaatsvergoedingen ook op te nemen in de berekening van het wachtgeld dat wordt uitgekeerd tijdens het stelsel van terbeschikkingstelling voor 55-plussers ? Zal het resultaat van de federale en Vlaamse initiatieven om deze anomalieën te verhelpen met terugwerkende kracht gelden voor de rechthebbenden ? Wat gebeurt er met de RSZ-afhoudingen die tijdens een bepaalde periode gedaan zijn ? Zult u die RSZ-afhoudingen ook regulariseren ?

De voorzitter : De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer : Mevrouw Heeren verwees naar mijn schriftelijke vraag van 21 maart in verband met de mandaatstoelage voor de directie in het secundair onderwijs. Op deze vraag heb ik deze week maandag een antwoord gekregen, dat gunstig is voor de betrokkenen. De minister antwoordt dat het begrip 'toelage' zal worden vervangen door 'bijwedde', zodat er nieuwe mogelijkheden komen voor de TBS van 55-plussers, als het verzameldecreet deze aanpassing doorvoert.

Bovendien zegt de minister dat ze op 30 januari 2001 een brief geschreven heeft aan de heer Vandembroucke, federaal minister van Sociale Zaken en Pensioenen. In deze brief vraagt ze om een aanpassing van het KB dat de mandaten zal bepalen die worden gelijkgesteld aan de mandaten bedoeld in de wet van 21 juli 1844. Hebt u hier ondertussen een antwoord op gekregen, mevrouw de minister ?

De voorzitter : Ik wil tenslotte ook nog even terugkomen op wat mevrouw Heeren aanbracht. Het is inderdaad zo dat uit het antwoord op de vraag van de heer Verheirstraeten blijkt dat federaal minister Vandembroucke via een KB een regeling wil treffen

voor de functies van algemeen directeur, departementshoofd en bibliothecaris. Over de andere mandaatfuncties in het hoger onderwijs wordt er eigenlijk niet gesproken. Men zou de wet van 21 juli 1844 kunnen aanpassen, zoals de heer De Meyer aanhaalt, en dan kunnen ook die andere functies in aanmerking komen voor de pensioenregeling. Zoals de zaken nu liggen, wordt er eigenlijk aan discriminatie gedaan in het hoger onderwijs. We moeten daar toch oog voor hebben.

Aan de andere kant is het zo dat de oplossing die voorgesteld wordt door minister Vandembroucke, nog altijd geen oplossing biedt voor de TBS bij 55-plussers. Voor deze zaak ligt de bal in ons kamp, hiervoor moeten wij een oplossing zoeken. Een algemene oplossing zou kunnen bestaan uit het in aanmerking nemen van de mandaatsvergoeding die men heeft op het ogenblik dat de TBS of het pensioen ingaat. Deze oplossing is vergelijkbaar met wat in het OSP het geval is.

Men zou ook kunnen zeggen dat de niet-verworven weddeschaal zou moeten voldoen aan het begrip 'laatste-activiteitswedde'. Ik verwijs even naar een federale wetgeving, de wet van 27 december 2000 inzake de rechtspositie van het personeel van de politiediensten, de zogenaamde mozaïekwet. In deze mozaïekwet wordt gesproken over de laatste-activiteitswedde, en daarin vervat zit dus niet alleen de laatst toegekende jaarwedde voor volledige prestaties, maar ook de aanvullende weddes of toelagen en het ontvangen bedrag voor onregelmatige prestaties. Men zou dat – mutatis mutandis – ook in rekening kunnen brengen voor de mandaatsvergoedingen in het hoger onderwijs. De niet-verworven weddeschaal zou op die manier dan toch in rekening worden gebracht, zowel voor de pensioenen als voor de regeling voor TBS voor 55-plussers.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de voorzitter, ik denk dat we voorzichtig moeten zijn. Toen die mandaten werden ingevoerd, waren die meestal bedoeld als tijdelijk. Dat was de doelstelling. We moeten toch eerst eens nadenken voor we die mandaten als bijwedde invullen.

Om een voorbeeld te geven : het was nooit de bedoeling dat mensen departementshoofd werden om de rest van hun dagen departementshoofd te blijven. Dat kan natuurlijk, maar het valt toch niet echt aan te moedigen. Mijn vraag is of men die permanentie niet nog meer gaat versterken als men de pensioenreglementering vastkoppelt aan de mandaten. Persoonlijk vind ik het niet zo goed dat in het hoger onderwijs de permanente uitoefening

Sannen

van die functie gehandhaafd zou blijven. We hebben indertijd bij het decreet over het hoger onderwijs vooral parallellen willen trekken met de universiteiten, waar men deze permanentie niet heeft.

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Het pleidooi dat mijn fractiegenoten houden, is helemaal geen pleidooi voor permanentie. Maar het lijkt mij logisch dat de uitoefening van zo'n mandaat gedurende een bepaalde periode wordt gevaloriseerd. Aan zo'n mandaat zijn bijkomende inspanningen verbonden, want ze verwijzen niet alleen naar een bepaalde hiërarchie, maar ook naar een geheel van verantwoordelijkheden. De premie moet niet alleen op het moment zelf worden uitgekeerd, ze moet zich ook vertalen in iets extra's als men met pensioen gaat. Het pensioen blijft, zeker in het onderwijs, een vorm van uitgesteld loon. Dat geldt ook voor de mandaten. Daarin verschil ik dus van mening met de heer Sannen.

De voorzitter : Het is absoluut niet de bedoeling dat we in debat gaan over dit onderwerp.

De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Deze opmerking van de heer Martens verbaast me, omdat hij parlementslid was toen het decreet naar voren werd geschoven. Ik heb toen zelf een beetje kunnen meewerken aan de voorbereiding. Er is toen duidelijk gesteld dat het om een mandaat moest gaan, en dat het mandaat geen verplichtingen of gevolgen had voor de pensionering. Ik ben het er wel mee eens dat een dergelijke mandaatsvergoeding voldoende hoog moet zijn, maar dan enkel tijdens de uitoefening van de functie.

De heer Luc Martens : De discussie over mandaten is altijd al een moeilijke discussie geweest. De mandaten werden eerst ingevoerd in het hoger en het universitair onderwijs, daarna pas op de andere niveaus. De mandaten werden ingevoerd als principe. Eerst wou men dat niet meer doen tijdens die legislatuur, omdat de discussie over mandaten vele andere vragen oproept. Uiteindelijk heeft men dan voor een principiële optie gekozen : de mandaten werden aanvaard, maar wat daarbij hoort, werd niet ingevuld. Naarmate de inhoud nu meer ingevuld wordt, blijkt dat men zich vragen stelt. In de huidige stand van zaken vind ik het helemaal niet verwonderlijk dat mensen die een mandaat hebben vervuld, weliswaar tegen een vergoeding, vinden

dat daar ook nog iets tegenover moet staan als ze met pensioen zijn.

De voorzitter : De heer Moreau heeft het woord.

De heer André Moreau : Ik ben er ook voor dat de mandaatsvergoedingen worden gevaloriseerd voor wat de pensioenen en de TBS betreft. De staat is over het algemeen nogal goed in het opleggen van de fiscaliteit en de parafiscaliteit. Met de socialezekerheidsbijdragen bevinden we ons in de parafiscaliteit. Als men de mandaten niet kan valoriseren, stel ik voor dat de staat geen parafiscaliteit toepast. Het is het een of het ander. Ik vind dat men alle prestaties in het leven van om het even wie volledig moet valoriseren.

De voorzitter : Ik denk dat het ook een kwestie is van voldoende mensen te vinden die die verantwoordelijkheid willen opnemen en die het allemaal aantrekkelijk genoeg vinden.

Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, collega's, het hogescholendecreet van 13 juli 1994 voorziet in de mogelijkheid een mandaat te betalen via een mandaatsvergoeding of een niet-verworven salarisschaal. Dit geldt voor de mandaten die uitdrukkelijk in het decreet staan vermeld en voor de andere mandaten die de hogescholen toekennen. Momenteel kent de administratie der Pensioenen voor geen enkel mandaat een rustpensioen van staatswege toe. De dubbele bezoldigingsmogelijkheid werd oorspronkelijk gecreëerd om pensioenrechten in het leven te roepen voor mandaten die met een niet-verworven salarisschaal worden bezoldigd.

In mijn brief van 14 september 1999 heb ik mijn federale collega van Sociale Zaken en Pensioenen verzocht het pensioenrecht van de personeelsleden van de hogescholen aan wie een mandaat is toegekend, te onderzoeken. Uit zijn antwoord van 17 januari 2000 blijkt het volgende.

In de toekomst zullen de mandaten van algemeen directeur, departementshoofd en bibliothecaris in aanmerking komen voor de vaststelling van de gemiddelde wedde, met het oog op het staatspensioen van de personeelsleden aan wie een dergelijk mandaat is toegekend. Daartoe zal men artikel 8, paragraaf 2, vierde lid van de wet van 21 juli 1844 wijzigen. Men is immers van mening dat men die mandaten kan gelijkstellen met een vaste benoeming, met toepassing van artikel 8, paragraaf 1, derde lid van dezelfde wet. Hierbij merkt men op

Vanderpoorten

dat een dergelijke gelijkstelling slechts mogelijk is voor mandaten die vergelijkbaar zijn met die in de koninklijke besluiten van 2 oktober 1937 en 26 september 1994. Voor de mandaten die niet in het hogescholendecreet staan, is die gelijkstelling niet van toepassing.

Mijn federale collega liet ook weten dat het irrelevant is of het mandaat wordt bezoldigd met een mandaatsvergoeding of met een niet-verworven salarisschaal. Uit navraag van mijn administratie bij de administratie der Pensioenen blijkt dat de wetswijziging die deze materie moet regelen, in de ontwerpfasen zit. De procedure is dus opgestart.

Voor de universiteiten werd de regelgeving reeds aangepast, zodat de mandaten van rector, vice-rector en secretaris van de academische raad in aanmerking komen voor het rustpensioen. Ik merk hierbij wel op dat het uitsluitend over deze mandaten gaat. Op de mandaatsvergoedingen van rector, vice-rector en secretaris van de academische raad gebeuren ook de nodige afhoudingen. Het pensioen berekent men wel nog steeds op basis van de laatste vijf jaar van de loopbaan. Als de prestaties in de bedoelde mandaten zich niet situeren in die laatste vijf jaar zal van deze prestaties meestal niets zichtbaar zijn bij de berekening van het rustpensioen.

In het Vlaams ambtenarenstatuut bestaat enkel het mandaat van afdelingshoofd. Voor dit mandaat bestaan organieke salarisschalen die aan de betrokkenen worden toegekend voor de duur van het mandaat. Deze mandaten kunnen in aanmerking komen voor het rustpensioen, met dezelfde nuancering als bij de mandaten in de universiteiten. Ook hier gelden de laatste vijf jaar van de loopbaan als basis voor de berekening. Uiteraard zal die berekeningswijze ook voor de mandaten bij de hogescholen waarop de pensioenwet van toepassing wordt, als basis gelden.

Zoals zojuist bleek, zijn er reeds concrete schriftelijke contacten geweest tussen de twee kabinetten. Mijn kabinet onderzoekt de opmerking over de afhouding van RSZ-bijdragen op mandaatsvergoedingen. Men streeft ernaar discriminatie tussen mandaatsvergoedingen en niet-verworven salarisschalen te vermijden. Om aanspraak te kunnen maken op een terbeschikkingstelling-55-plus voorafgaand aan het rustpensioen, moet men benoemd zijn. Voor een mandaat wordt men niet benoemd. Men kan de terbeschikkingstelling-55-plus dus enkel krijgen voor het organieke ambt waarin men is benoemd. Omdat de pensioenwetgeving federale

materie is, is het de bevoegdheid van het ministerie van Financiën om de datum van inwerkingtreding te bepalen voor de pensioenrechten van de drie zojuist vermelde types mandaten. De vraag over de terbeschikkingstelling-55-plus is dus niet relevant omwille van het voorgaande.

In verband met uw vraag over de RSZ-afhoudingen, heb ik daarnet aangegeven dat mijn kabinet deze kwestie onderzoekt.

Mijnheer de voorzitter, ik merk aan de reactie van diverse collega's dat het inderdaad om een zeer gevoelige materie gaat. Misschien moeten we daar eens grondig over praten. Het debat dat we over de lonen en het personeelsbeleid zullen voeren en waar het element mandaatfunctie zeker een plaats in zal krijgen, is de geschikte gelegenheid om verder en dieper op deze kwestie in te gaan en een aantal fundamentele bakens uit te zetten.

De voorzitter : Mevrouw Heeren heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren : Ik dank de minister voor haar antwoord, maar ik blijf natuurlijk op mijn honger zitten voor de andere mandaten. Ik vrees dat we in een situatie van twee maten en twee gewichten zullen terechtkomen.

De voorzitter : De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer : Mevrouw de minister, wat u nu zegt is in strijd met het schriftelijk antwoord dat ik maandag heb gekregen. Voor de directeurs van het secundair onderwijs en de mandaten van algemeen directeur kan men niet vastbenoemd worden. In het schriftelijk antwoord staat zeer duidelijk dat het de bedoeling is dat dit wordt geregeld in het eerstvolgende verzameldecreet, namelijk het decreet betreffende het onderwijs XIII. U bevestigt op die manier dat het wel mogelijk zal zijn.

Minister Marleen Vanderpoorten : Dat gaat heel duidelijk om het secundair onderwijs, terwijl de vraag van mevrouw Heeren over het hoger onderwijs ging.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : We moeten opletten voor ongewenste effecten. Ik heb het reeds over de duur van het mandaat en de mandaatsvergoeding gehad. Het is best mogelijk dat deze gevolgtrekking voor de pensionering de aanleiding is om niets te doen aan het bedrag van de mandaatsvergoeding. Ik vind die vergoeding soms veel te laag. Als we daar al die gevolgen aan verbinden creëren we een bijkomend probleem en komt er een onevenwicht in

Sannen

de hogescholen tussen erkende mandaten en andere.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Hilde Claes tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het HIVA-onderzoek over onderwijs en sociale achterstelling

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Claes tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het HIVA-onderzoek over onderwijs en sociale achterstelling.

Mevrouw Claes heeft het woord.

Mevrouw Hilde Claes : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, de afgelopen dagen is er reeds veel gesproken en geschreven over de resultaten van het onderzoek van de heer Nicaise die verschenen in De Morgen van 18 april 2001. Het onderzoek leverde verpletterende cijfers op over de sociale ongelijkheid in het onderwijs. We kennen de cijfers ongetwijfeld allemaal, maar ik geef ze toch nog even.

Niet minder dan één op vier kinderen van een werkloze vader heeft in het eerste leerjaar reeds een leerachterstand van een jaar. Hetzelfde geldt voor één op vijf kinderen waarvan de moeder het lager onderwijs niet afmaakte. De sociale ongelijkheid in het onderwijs is geen nieuw gegeven en het probleem zal morgen de wereld nog niet uit zijn.

Wat opvalt is dat de onderzoeker erop wees dat het lager onderwijs zijn verantwoordelijkheid niet opneemt of niet kan opnemen en dat het departement Onderwijs moet ingrijpen. Hij wijst er ook op dat men moet investeren in kinderen uit risicogroepen. De onderzoeker vindt het zorgverbredingsproject en het onderwijsvoorrangsbeleid zeer goed, maar hij vindt dat er meer aandacht en middelen voor moeten zijn. Onderwijs dat probeert kinderen met een leerachterstand in het gewone onderwijs te houden, moet volgens hem ook meer kansen krijgen.

Mevrouw de minister, werd het HIVA-onderzoek uitgevoerd in opdracht van uzelf of van het departement

Onderwijs ? Zult u rekening houden met het resultaat van dit onderzoek, en zult u het doelgroepenbeleid in het onderwijs versterken ?

De voorzitter : De heer Ramon heeft het woord.

De heer Frans Ramon : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, ik ben geschrokken van de resultaten van deze studie omdat ze aantonen dat het onderwijs er niet in slaagt om gelijke kansen te creëren. De analyse is niet nieuw, maar betekent wel dat we er niet op vooruit gaan. De heer Nicaise zegt dat de Vlaamse onderwijswereld in zijn geheel er niet in slaagt om wat aan die ongelijkheid te doen.

Als kleuters al met een achterstand in de kleuterschool komen, dan kunnen we niet genoeg aandacht hebben voor het preventieve werk. In de discussie over gelijke kansen hebben we daar vaak op gewezen. Nogal wat kinderen zitten niet op de plaats waar ze moeten zitten. Ze worden georiënteerd naar richtingen waar ze niet thuishoren. Dat belemmert hen in hun verdere ontplooiing. Aan deze dingen moeten we met bijzondere aandacht werken.

De voorzitter : De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck : Ik ben niet geschrokken van die cijfers. De eerste plaats waar kinderen worden opgevoed is nog altijd het gezin. Op een bepaalde leeftijd gaan ze naar school. Het aantal uren dat ze op school vertoeven is beperkt. De helft van de kalenderdagen zijn schooldagen. Een schooldag duurt van 8.30 uur tot 15 uur. De cijfers van dit onderzoek tonen aan dat het onderwijs niet alles en alleen kan. Dat wil niet zeggen dat we binnen onze mogelijkheden niet alles moeten doen om die gelijkheid te bekomen.

De voorzitter : Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen : Vorige week hebben we in deze commissie een uitgebreide gedachtewisseling gehad. De minister heeft een uitvoerig en positief antwoord gegeven. Ik ben benieuwd welke nieuwe elementen de minister er vandaag zal aan toevoegen.

Ik wil mij uitdrukkelijk aansluiten bij de opmerking van de heer Van Dijck. Het onderwijs draagt een aanzienlijke verantwoordelijkheid, maar men mag niet alle verantwoordelijkheid in de schoenen van de onderwijswereld schuiven. Het blijft inderdaad in de eerste plaats het gezin dat opvoedt, en dat vandaag misschien al te gemakkelijk zijn ver-

Dillen

antwoordelijkheid ontloopt. De verantwoordelijkheid van het gezin wordt te weinig onderstreept.

De voorzitter : De heer Demeulenaere heeft het woord.

De heer Julien Demeulenaere : Ik treed de heer Van Dijk volledig bij. Ik vrees dat men om te remediëren de oorzaken moet kennen. Het onderwijs zelf kan dat moeilijk doen. De gezinstoestand speelt hierin een grote rol.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Ik heb vorige week in een lang antwoord de geschiedenis van een aantal projecten gegeven. Het is niet de bedoeling om dat antwoord te hernemen.

De krantenartikels van vorige week vloeiden voort uit een studiedag op 19 april in Leuven. De teksten die op die studiedag werden gebruikt, zullen binnkort verschijnen in het Tijdschrift voor Onderwijsrecht en -beleid. Ik kan u die teksten bezorgen. Ze komen voort uit de gegevens van een vijftal verschillende studies van de heer Nicaise. Geen enkele van die studies gebeurde in opdracht van de overheid. Een ervan is zijn doctoraat. Doordat de heer Nicaise en het HIVA vaak overheidsopdrachten uitvoeren, is er enige verwarring ontstaan.

Er lopen in mijn opdracht op dit moment wel een vijftiental onderzoeken over kansarmoede. Ook daarvan kan ik u een lijst bezorgen. In de ontwerpen van decreet over gelijke kansen en over buitengewoon onderwijs die we in de komende maanden gaan schrijven, zullen we rekening houden met de studies waarvoor we de opdracht hebben gegeven en met ander materiaal dat we ter beschikking hebben. Mijn administratie houdt alles wat de heer Nicaise publiceert over kansarmoede in het oog om daar gebruik van te maken bij het uitschrijven van ontwerpen van decreet en besluiten.

Een van mijn beleidsprioriteiten blijft meer gelijke kansen voor meer kinderen. Het is juist wat sommige collega's hebben gezegd, meer gelijke kansen begint niet in de lagere school maar in het kleuteronderwijs. We proberen daar maatregelen voor te nemen in de CAO's afgesloten in deze legislatuur. We moeten de conclusie dat we er niet op vooruit zijn gegaan nuanceren. Doordat het ZVB en het OVB expertise hebben ontwikkeld, slaagt men er vlugger in om problemen te detecteren. Dat geeft

soms de indruk dat er meer problemen zijn, maar dat is niet noodzakelijk het geval. We moeten ons ook afvragen hoe de situatie zou zijn als we niet aan zorgverbreding en onderwijsvoorrang zouden doen. We mogen ons niet louter op de cijfers toespitsen.

Ik wil me ook aansluiten bij wat de heer Van Dijk zei over de verantwoordelijkheid van de ouders. Ik meen dat we allen vinden dat die verantwoordelijkheid vaak al te snel op de scholen wordt afgewenteld. Er is nog een bijkomend probleem. Veel kinderen verblijven van half negen tot half vier op school. Maar ik verneem steeds meer in de lagere scholen waar ik kom en waar in opvang wordt voorzien dat kinderen er vaak al worden gedropt voor acht uur en dat ze er blijven tot zes uur. De ouders zijn vaak dan nog vragende partij voor het uitbreiden van die opvangmogelijkheid tot een later tijdstip.

De opvang speelt een belangrijke rol. Er moet meer afstemming komen inzake onderwijs : daar zijn we mee bezig. Maar we moeten duidelijk durven zeggen dat de hoofdverantwoordelijkheid voor de opvoeding bij de ouders blijft berusten. Natuurlijk moeten onderwijs en opvang een belangrijke rol spelen indien het kind niet het geluk heeft voldoende te worden ondersteund in het thuismilieu : daar ben ik het volledig mee eens. Voor mij blijft een beleidsprioriteit meer gelijke kansen geven aan meer kinderen. In dat licht wil ik rekening houden met alles wat terzake wordt gepubliceerd.

De voorzitter : Mevrouw Claes heeft het woord.

Mevrouw Hilde Claes : Ik dank de minister voor haar antwoord. Ik noteer dat het onderzoek niet werd uitgevoerd in opdracht van de overheid. Dat is jammer, want anders kon ik vandaag vragen dat we zouden kunnen beschikken over het volledige verslag. Ik noteer echter dat er andere studies zijn aangevraagd. Ik zou graag die lijst kunnen krijgen.

Minister Marleen Vanderpoorten : Dat is geen probleem.

Mevrouw Hilde Claes : Het verheugt me uiteraard dat er rekening zal worden gehouden met de resultaten van tal van onderzoeken en dat het bieden van meer gelijke kansen aan zoveel mogelijk kinderen de beleidsprioriteit van de minister is. Wel durf ik vragen dat men daarbij de nadruk legt op preventie.

Naar aanleiding van het onderzoek van Nicaise zijn drie elementen komen vast te staan, waarmee we

Claes

rekening moeten houden. Ten eerste is er het feit dat het opleidingsniveau, en niet langer de sociale status, determinerend is voor de verdere onderwijskansen van kinderen. Willen we hier preventief werken, dan moeten we voortaan sociaal-economische indicatoren hanteren en extra aandacht besteden aan het onderwijs dat zeer veel kinderen telt uit sociaal zwakkere gezinnen. Ten tweede is er de vaststelling dat de ongelijkheid een aanvang neemt in het basisonderwijs. Voor dat onderwijs moet extra aandacht komen. Ten derde is er het feit dat ongelijkheid al begint in het kleuteronderwijs, een feit dat vandaag werd aangekaart. Ik denk niet dat daar al officieel onderzoek naar is verricht of dat er al officiële cijfers zijn terzake. Ik pleit dus ook voor extra aandacht voor het kleuteronderwijs.

Tot slot wil ik de suggestie doen dat deze commissie de HIVA-onderzoekers zou uitnodigen in een hoorzitting, zodat ze de kans krijgen hun onderzoek wat toe te lichten en ook wat toelichting te geven over bestaande buitenlandse projecten, die we minder kennen maar die toch al hebben bewezen effect te hebben op het probleem van kansarme kinderen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Lucien Suykens tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de recente uitspraken van de Raad van State betreffende de beslechting van arbeidsconflicten en examenbetwistingen in het vrij gesubsidieerd onderwijs

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Suykens tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de recente uitspraken van de Raad van State betreffende de beslechting van arbeidsconflicten en examenbetwistingen in het vrij gesubsidieerd onderwijs.

De heer Suykens heeft het woord.

De heer Lucien Suykens : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, de Raad van State acht zich niet langer bevoegd om conflicten in het vrij gesubsidieerd onderwijs te beslechten. Zowel arbeidsconflicten als examenbetwistingen in de vrije on-

derwijsinstellingen zijn een zaak van de burgerlijke rechter.

Reeds eerder kwam het Arbitragehof tot het besluit dat de personeelsleden van het vrij gesubsidieerd onderwijs niet worden gediscrimineerd als ze zich, in tegenstelling tot hun tegenhangers van het officieel onderwijs, tot een gewone rechtbank moeten wenden, bijvoorbeeld bij problemen met hun inrichtende macht. In een recent arrest van 6 februari met betrekking tot een personeelslid van de Vrije Universiteit van Brussel bevestigde de Raad van State dat de personeelsleden van vrije instellingen, hogescholen en universiteiten zich tot de gewone rechtbank moeten wenden. Dit arrest beslecht een discussie die al jaren aansleept. Er werd verwacht dat de Raad van State zich onbevoegd zou verklaren. Dat ligt immers in de lijn van arresten van het Hof van Cassatie en het Arbitragehof.

In een recenter arrest van 13 februari ging de Raad van State echter nog heel wat verder door zich, voor het eerst, onbevoegd te verklaren voor examenbetwistingen in het vrij onderwijs. Totaal onverwacht voor iedereen komt de Raad van State hiermee terug op zijn tot nu toe vaststaande rechtspraak. Tot nog toe verklaarde de Nederlandstalige kamer van de Raad van State zich immers stevast bevoegd voor dergelijke betwistingen. De Raad van State is bevoegd om kennis te nemen van handelingen van officiële onderwijsinstellingen die worden opgericht door de gemeenschap of door lokale besturen, zoals een gemeente-, stads- of provinciebestuur. Dit zijn immers administratieve overheden. Vrije onderwijsinstellingen daarentegen zijn privé-rechtspersonen, maar dan wel speciale privé-rechtspersonen. Ze schakelen zich in in het onderwijsbeleid van de overheid. Ze nemen vrijwillig een aantal taken op zich en oefenen taken uit die de overheid hen opdraagt. Zo reiken ze bijvoorbeeld diploma's uit die met overheidsgezag zijn bekleed. Daardoor handelen ze eigenlijk binnen de sfeer van het publiek recht.

Vrije instellingen zijn dus als het ware functionele openbare diensten. Daarom zijn ze echter nog geen administratieve overheden. De vraag is dus in welke mate het publiek recht van toepassing is op hen. De Nederlandstalige kamer heeft steeds het standpunt ingenomen dat examenbetwistingen in het vrij onderwijs tot haar bevoegdheid behoren. Meer zelfs, het examencontentieux is helemaal georganiseerd in functie van het beroep bij de Raad van State. De decretaal gecreëerde interne beroepsprocedures fungeerden eigenlijk als een georganiseerd administratief beroep. Het arrest-De-schutter van 13 februari zet die constructie totaal

Suykens

op de helling. De Raad van State verklaart zich ambtshalve onbevoegd voor vrije instellingen. Dit gebeurt niet op basis van een analyse van de wetgeving die van toepassing is, zoals dat gebeurde in het arrest-Missorten, waarbij het ging over een conflict tussen de VUB en een personeelslid. Dit gebeurt gewoon omdat de vrije instellingen niet organiek verbonden zijn met de overheid. Dit is een radicale ommekeer. Voor een functionele invulling van het begrip 'administratieve overheid' is plots geen plaats meer.

Het arrest is summier maar zeer beslist gemotiveerd. Het creëert echter nieuwe vragen waarop een antwoord dringend vereist is. Zijn de interne beroepsprocedures na dit arrest nog wel te beschouwen als georganiseerde administratieve beroepen? Hoe moet het verder met examenbetwistingen die momenteel hangende zijn bij de Raad van State? Zijn de diploma's die de vrije onderwijsinstellingen uitreiken nog wel met overheidsgezag bekleed? Zelf ben ik geen jurist, maar volgens een aantal juristen rijst die vraag zeer pertinent naar aanleiding van de uitspraak van de Raad van State. Dit is zowat een tijdbom onder ons onderwijs.

Ik vraag aan de minister op deze laatste vraag een duidelijk en juridisch correct antwoord te geven.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, geachte leden, de heer Suykens haalt twee heel belangrijke recente arresten van de Raad van State aan. In het arrest-Missorten van 6 februari 2001 verklaarde de Raad zich onbevoegd zich uit te spreken over een arbeidsconflict aan een vrije universiteit. Volgens de Raad is enkel de gewone rechter bevoegd.

Het is een uitspraak die weinig verrast : reeds eerder sloot de Raad van State zich aan bij constante rechtspraak van het Hof van Cassatie, die stelt dat de rechtspositieregeling in het vrij onderwijs contractueel van aard is, terwijl de personeelsleden van het officieel onderwijs onder statuut staan. Het feit dat de respectieve rechtspositiedecreten vrijwel uniform zijn, doet geen afbreuk aan dit principe.

Het beginsel werd overigens goedgekeurd door het Arbitragehof, dat meent dat een verschillende rechtsbescherming voor de personeelsleden van de verschillende netten verantwoord is.

Het arrest-Deschutter van 13 februari 2001 daarentegen zorgde in de recente rechtsleer reeds voor enige deining. Tot voor kort achtte de Raad van State zich bevoegd voor examenbetwistingen, zowel in het officieel als in het vrij onderwijs. Volgens de Raad treedt elke examencommissie op als overheid, waardoor haar beslissingen onderworpen zijn aan het toezicht van de administratieve rechter. Deze rechtspraak gold jarenlang als tekstboekvoorbeeld om het begrip functionele openbare dienst te illustreren. Met dit begrip wordt aangeduid dat ook privé-instellingen in bepaalde functies en in bepaalde hoedanigheden bestuurshandelingen kunnen stellen.

In het arrest-Deschutter verklaart de Raad van State zich echter onbevoegd ten aanzien van een beslissing van een examencommissie van een vrije onderwijsinstelling, omdat deze instelling geen organieke band met de overheid vertoont. Het eigen van een functionele openbare dienst is nochtans net dat er geen organieke band met de overheid voorhanden is.

Deze twee arresten roepen bij de heer Suykens nogal wat vragen op. Vooreerst merkt hij terecht op dat vrije onderwijsinstellingen zich eigenlijk inschakelen in het onderwijsbeleid van de overheid. Hij vraagt zich dan ook af in welke mate na beide arresten publiek recht op hen van toepassing is.

Het is goed om toch een verduidelijking te maken bij het begrip functionele openbare dienst. Er wordt vaak van uitgegaan dat van zodra een privé-instelling een overheidstaak uitoefent, zij voor het geheel van haar werking aan het publiek en administratief recht onderworpen is. Het begrip functionele openbare dienst houdt dit echter niet in. Wel is het zo dat van zodra een privé-instelling een overheidstaak uitoefent op basis van een wettelijke of decretale grondslag, ze in het kader van deze taak bestuurshandelingen kan stellen. Vanuit dit oogpunt is het arrest-Missorten dan ook begrijpelijk. Het personeelsbeleid van een vrije instelling is vanzelfsprekend geen overheidstaak, en situeert zich dan ook in de contractuele, burgerrechtelijke sfeer.

Het arrest-Deschutter geeft wel aanleiding tot moeilijkheden. Het spreekt voor zich dat de sanctionering van de studies overheidshandelen betreft. Het gaat hier om wettelijk en decretaal omschreven eenzijdige beslissingen, die een titel creëren waaraan een aantal prerogatieven wordt gekoppeld. Decennialang werd dit overigens door de Raad van State bevestigd. Het is dan ook de vraag in welke mate het arrest-Deschutter een eendagsvlug is of niet. Resumerend bij dit punt kan wor-

Vanderpoorten

den gesteld dat het arrest-Missorten vanuit de gegeven interpretatie van het begrip functionele openbare dienst alleszins voor weinig problemen zorgt. Het arrest-Deschutter houdt echter een aantal interpretatiemoeilijkheden in.

Momenteel behandelen mijn diensten de vraag in welke mate de Raad van State arresten en gelijkaardige uitspraken van het Arbitragehof en het Hof van Cassatie de Vlaamse overheid verbieden om een aantal taken van vrije instellingen via uitdrukkelijke decretale bepalingen toch onder het publiek recht te brengen. Men kan zich inderdaad afvragen of de Raad van State bedoelt dat, bij gebrek aan echt duidelijke decretale bepalingen, vrije instellingen niet geacht kunnen worden bestuurs-handelingen te stellen, of veeleer dat een vrije instelling nooit, dus ook niet als daartoe in de nodige regelgeving voorzien wordt, als administratieve overheid kan optreden. Het Arbitragehof oordeelt ten aanzien van juridische verschillen tussen de netten alleszins steeds dat die verantwoord zijn. Men zou hieruit kunnen afleiden dat de overheid niet noodzakelijk verplicht is om deze verschillen aan te houden.

Ik hoop hierover spoedig bijkomende inlichtingen te kunnen verstrekken. Het antwoord op deze vraag zal immers bepalend zijn voor mijn handelwijze met betrekking tot de andere opmerkingen

van de heer Suykens. Hij vraagt zich ook af hoe het verder moet met de hangende procedures bij de Raad van State en of diploma's afgeleverd door vrije onderwijsinstellingen nog wel met overheidsgezag zijn bekleed. Eveneens plaatst hij vraagtekens bij het nut van interne beroepsprocedures, als die niet meer als georganiseerde administratieve beroepen te beschouwen vallen.

Of de juridische analyse zich nu voor of tegen een gedeeltelijke publiekrechtelijke behandeling van vrije instellingen uitspreekt, het is zeker mijn bedoeling om – desnoods bij decreet – rechtszekerheid te scheppen over het civiele effect van diploma's en om de slagkracht van interne beroepsprocedures te waarborgen.

De voorzitter : De heer Suykens heeft het woord.

De heer Lucien Suykens : Ik wil de minister bedanken voor haar antwoord. Er bestaan blijkbaar nog heel wat vraagtekens bij het departement. Ik hoop dat er spoedig een eenduidig antwoord komt. Als de Raad van State in zijn boosheid volhardt, gaan we nog vreemde tijden tegemoet in het onderwijs.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 12.49 uur.*
